

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Radka Flídrová

Využití vizualizace při výuce anglického jazyka u osob s poruchou autistického spektra

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s tématem Využití vizualizace při výuce anglického jazyka u dětí s autistickým spektrem vypracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Univerzitě Palackého v Olomouci a zpřístupněna studijním účelům.

V Olomouci, 1. 12. 2015

Radka Flídrová

Poděkování:

Ráda bych tímto poděkovala Mgr. Lucii Pastierikové, Ph.D., která mi věnovala mnoho času při konzultacích práce. Děkuji za odborné vedení a cenné rady, které byly mé práci velkým přínosem.

OBSAH

Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Poruchy autistického spektra	10
1.1 Vývoj poruchy autistického spektra	11
1.2 Specifika poruch autistického spektra	12
1.2.1 Specifické projevy	12
1.2.2 Nespecifické projevy	15
1.3 Klasifikace poruch autistického spektra	16
1.3.1 Aspergerův syndrom	16
1.3.2 Dětský autismus.....	20
1.3.3 Atypický autismus	21
1.3.4 Jiná dezintegrační porucha v dětství.....	21
1.3.5 Rettův syndrom	22
1.3.6 Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a se stereotypními pohyby	22
1.3.7 Jiné pervazivní vývojové poruchy	23
1.3.8 Pervazivní vývojová porucha jinak nespecifikovaná	23
2 Vizualizace.....	24
2.1 Vizualizace prostoru	24
2.2 Vizualizace času	25
2.3 Vizualizace činností.....	26
2.3.1 Procesuální schéma.....	26
2.4 Vizualizace ve využití učebních pomůcek.....	27
3 Výuka anglického jazyka u žáků s poruchou autistického spektra	29
3.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	29
3.2 Cíle základního vzdělávání	29

3.3	Klíčové kompetence	30
3.4	Vzdělávací oblast jazyk a jazyková komunikace.....	30
3.4.1	Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Cizí jazyk	31
PRAKTICKÁ ČÁST		34
4	Analýza učebnice a doplnění vizuálních pomůcek	35
4.1	Lekce první	35
4.1.1	Cvičení první	38
4.1.2	Cvičení čtvrté.....	40
4.1.3	Cvičení páté	40
4.1.4	Ukončení lekce	41
4.2	Lekce druhá.....	42
4.2.1	Cvičení první	44
4.2.2	Cvičení čtvrté.....	45
4.2.3	Ukončení lekce	46
4.3	Lekce třetí	46
4.3.1	Cvičení první	49
4.3.2	Cvičení třetí	50
4.3.3	Cvičení páté	51
4.3.4	Ukončení lekce	52
4.4	Lekce čtvrtá.....	52
4.4.1	Cvičení první	55
4.4.2	Cvičení třetí	56
4.4.3	Cvičení čtvrté.....	57
4.4.4	Cvičení šesté.....	58
4.4.5	Ukončení lekce	59
4.5	Lekce pátá	59

4.5.1	Ukončení lekce	60
5	Analýza pracovního sešitu	61
5.1	Lekce první	62
5.1.1	Cvičení první	63
5.1.2	Cvičení druhé.....	63
5.1.3	Cvičení čtvrté.....	64
5.2	Lekce druhá.....	65
5.2.1	Cvičení první	68
5.2.2	Cvičení druhé.....	68
5.2.3	Cvičení třetí	69
5.2.4	Cvičení čtvrté.....	70
5.3	Lekce třetí	71
5.3.1	Cvičení první	73
5.3.2	Cvičení druhé.....	75
5.3.3	Cvičení čtvrté.....	75
5.3.4	Cvičení páté	76
5.3.5	Cvičení šesté.....	77
5.4	Lekce čtvrtá.....	79
5.4.1	Cvičení první	81
5.4.2	Cvičení třetí	81
5.5	Lekce pátá	83
5.5.1	Cvičení první	85
5.5.2	Cvičení čtvrté.....	86
5.5.3	Cvičení páté	86
5.6	Zhodnocení učebnice a pracovního sešitu	87
Závěr		88
Seznam zkratk		90

Seznam literatury	91
Zdroje obrázků.....	94
Seznam tabulek.....	96
Seznam obrázků.....	97

ÚVOD

Výuka anglického jazyka v dnešní době probíhá snad na každé základní škole. Některé děti se s anglickým jazykem setkávají již v mateřské škole. Dostaneme-li se do úskalí, snad v každé zemi se v dnešní době tímto jazykem dorozumíme. Proto by každé dítě bez rozdílu mělo získat alespoň základy anglického jazyka. Snad jen naše babičky a dědečkové s anglickou jazykovou bariérou budou bojovat i nadále.

Téma bakalářské práce, tedy využití vizualizace při výuce anglického jazyka u dětí s poruchou autistického spektra, jsem si vybrala především kvůli dvěma prostým důvodům. Jedním z nich je můj bratranec Milan. Milan je dvacet jedna let starý muž, který se od malička potýká s poruchou autistického spektra. Od útlého dětství jsem s ním v blízkém kontaktu. Jako malá jsem dokonce měla tendence „uzdravit ho“ i když jsem ani v nejmenším netušila, stejně jako on, že tuto poruchu má. Druhým důvodem je to, že studuji anglický jazyk a díky pedagogickým praxím jsem měla tu možnost nahlédnout, jak se anglický jazyk na několika školách vyučuje.

Cílem bakalářské práce je uvést čtenáře do problematiky poruch autistického spektra, seznámit je s využitím vizualizace při výuce těchto jedinců ve spojení s výukou anglického jazyka a analýza, včetně doplnění vizuálními materiály, pěti lekcí učebnice anglického jazyka čímž zjistíme, nakolik je učebnice vhodná pro výuku jedinců s poruchou autistického spektra. Nutno podotknout, že veškeré cíle směřujeme na výuku jedinců s Aspergerovým syndromem integrovaných na základní škole.

Bakalářskou práci jsme rozdělily na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část je rozdělena na tři kapitoly, z nichž se každá zabývá jiným tématem. První kapitola se věnuje poruchám autistického spektra. Zabýváme se zde vývojem, specifiky a klasifikací poruch, přičemž větší část věnujeme Aspergerovu syndromu. Obsahem druhé kapitoly je vizualizace, konkrétně prostoru, času a vizualizace pomocí učebních pomůcek. Teoretická část je uzavřena druhou kapitolou, kterou věnujeme výuce anglického jazyka u žáků s poruchami autistického spektra. Zde se zabýváme vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, cíly základního vzdělávání, klíčovými kompetencemi a vzdělávacími oblastmi jazyk a jazyková komunikace. V praktické části se zabýváme analýzou a doplněním učebnice a pracovního sešitu Start with Click New 1 vizuálními pomůckami či materiály. V této práci zanalyzujeme a doplníme vizuálními pomůckami prvních pět kapitol s tím, že se v diplomové práci budeme zabývat celou učebnicí i pracovním sešitem, včetně ověření

materiálů v praxi. Učebnici, kterou se v praktické části zabýváme, jsme vybraly na základě doporučení několika učitelů anglického jazyka.

Vizuální pomůcky či materiály jsou vytvářeny v programu PhotoFiltre 7, Microsoft Office Word a v programu Výstřižky z naskenovaných materiálů z výše zmíněné učebnice či pracovního sešitu, z vlastních fotografií či mnou namalovaných obrázků nebo stažených fotografií.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Poruchy autistického spektra

V úvodu této kapitoly stručně vymezíme pojmy autismus, porucha autistického spektra a pervazivní vývojové poruchy a to z toho důvodu, že tyto pojmy často bývají veřejností zaměňovány. Dále se věnujeme stručnému vývoji, specifikám, konkrétně specifickým a nespecifickým projevům, a klasifikací poruch autistického spektra.

Autismus je vrozená vada. Považujeme ho za jednu z nejtěžších poruch mentálního vývoje dítěte (APLA, 2011)¹.

Porucha autistického spektra vzniká na neurobiologickém základě. Jedná se o poruchu komunikačních a integračních funkcí v mozku. Z neuropsychologického hlediska jedinci mají problémy s přijímáním a také se zpracováním informací (Thorová, 2006).

Pervazivní vývojové poruchy je skupina poruch v 10. revizi v mezinárodní klasifikaci nemocí. Mezi tyto poruchy řadíme autismus (MKN-10).

Dle MKN-10 řadíme poruchu autistického spektra mezi pervazivní vývojové poruchy. Tato klasifikace charakterizuje pervazivní vývojové poruchy skupinou symptomů jako poruchy reciproční sociální interakce na úrovni komunikace, dále také omezeným, stereotypním a opakujícím se souborem zájmů a aktivit. Zjednodušeně napsáno problémy s komunikací, problémy v oblasti sociálních vztahů a repetitivním chováním (Thorová, 2006). Tyto tři symptomy rozebereme později v kapitole číslo 1. Nutno ale podotknout, že každý jedinec je něčím specifický, nikdy nenajdeme dva jedince s touto poruchou, aby se naprosto shodovali v chování a v různých projevech této poruchy (Thorová, 2006).

Thorová (2006) uvádí, že jednou z příčin autismu mohou být genetické faktory, kdy specifické geny způsobí predispozici pro vznik poruchy autistického spektra. Dalším názorem je, že příčinu autismu se zatím nepodařilo odhalit (APLA, 2014). Jednou z dalších příčin poruchy autistického spektra mohou být nějaká infekční onemocnění, nebo chemické procesy v mozku. „*Moderní teorie tvrdí, že autismus vzniká až při kombinaci několika těchto faktorů*“ (APLA, 2013). O autismu můžeme říci, že je to v podstatě porucha, kterou diagnostikujeme pomocí vnějších projevů chování dítěte. Rozpoznat ho můžeme buď v průběhu dětství, nebo v raném školním věku, a to do 36 měsíců věku. Dítě na základě poruch některých mozkových funkcí není schopné vyhodnocovat sensorické a jazykové informace (APLA, 2013).

¹ APLA- asociace pomáhající lidem s autismem

Dle MKN-10 mezi pervazivní poruchy řadíme několik poruch, a to Aspergerův syndrom, dětský autismus, atypický autismus, jinou dětskou dezintegrační poruchu, Rettův syndrom, hyperaktivní poruchu sdruženou s mentální retardací a se stereotypními pohyby, jinou pervazivní vývojovou poruchu a pervazivní vývojovou poruchu jinak nespecifikovanou. V druhé polovině první kapitoly vymezíme všechny tyto poruchy.

1.1 Vývoj poruchy autistického spektra

Vědecké bádání o autismu učinilo obrovský posun. Byla doba, kdy autismus spadal do psychopatologie, jelikož se na autismus pohlíželo jako na psychózu. Dokonce i knihy o autismu nesly v té době ilustrující názvy, jako například „Outsider“. Dalo by se říci, že jedinci s poruchou autistického spektra byli v těchto dobách segregováni. Postupně docházelo k názoru, že lidé s poruchami autistického spektra mají mnoho specifických problémů. Později se autismus řadil spíše k vývojovému hledisku, autismus už nebyl řazen mezi duševní onemocnění, ale mezi vývojové poruchy (Gilberg, Peeters, 2008).

Psychiatr M.Barr v roce 1898 popsal pozoruhodný případ echolálie, který připomíná dnešní autistické chování (Michalová, 2011). „*Pojem autismus byl poprvé definován a upřesňován až ve 20. století, tento termín byl poprvé použit v roce 1911 ve Švýcarsku k charakterizování určitých příznaků schizofrenie*“ (Švarcová, 2006, s. 150). Prvně tuto vadu specifikoval Leo Kanner (americký psychiatr), který pozoroval projevy autismu a domníval se, že autismus je onemocnění příbuzné se schizofrenií. Označoval autismus jako vrozenou vadu komunikace. Dříve se také říkalo, že autistické děti se rodí matkám s nedostatečným emocionálním vybavením či že je tato porucha důsledkem příliš rozumné a citově chladné výchovy (Švarcová, 2006). Emoční traumata, zanedbávání či nedostatečná láska ze strany matky se v dřívějších dobách nesprávně považovaly za příčiny poruch autistického spektra. Tento fakt musel být pro rodiče obzvláště traumatizující (Vosmik, Bělohávková, 2010).

Norský psycholog, Ivar Lovaas, se začal věnovat během šedesátých let 20. století dětem s poruchou autistického spektra. V roce 1974 publikoval studii s výsledky práce s několika dětmi. Tato studie měla velký význam (Richman, 2006). Tento autor (2006) také uvádí, že první definice autismu byla publikována v roce 1977 Americkou společností zabývající se autismem. Na konci dvacátého století, tedy v osmdesátých a devadesátých letech, mnoho dalších vědců vydalo studie, které se zabývaly mladšími dětmi či vysoce funkčními autisty. Mezi tyto vědce patřili například Gillberg a Steffenberg, Chung, nebo Mawhood (Howlin, 2009).

Mezi novodobé dokumenty, ve kterých je vymezen autismus, jsou MKN-10, DSM-IV a DSM-V. Jak už jsme výše zmínily, v MKN-10 je autismus zařazen mezi pervazivní vývojové poruchy (MKN-10). V DSM-IV se autistická porucha řadí též do pervazivních vývojových poruch, kam dále patří také Rettův syndrom, dětský autismus, Aspergerův syndrom, pervazivní vývojové poruchy a jinak nespecifikované poruchy (DSM-IV). V nejnovější publikaci, tedy DSM-V, už mluvíme o poruše autistického spektra, kterou zde řadíme do neurovývojových poruch. Do těchto poruch současně s poruchou autistického spektra řadíme poruchu intelektu, komunikativnosti, hyperaktivity, motoriky, specifickou poruchu učení a další vývojové poruchy (DSM-V).

1.2 Specifika poruch autistického spektra

Člověk s autismem má velkou rozmanitost projevů. Jádrem těchto problémů je postižení v oblasti komunikace, sociálních vztahů a představitosti. (Jelínková, 2008). V této kapitole vymežíme specifické a nespecifické projevy. Větší část zaměříme právě na projevy specifické.

1.2.1 Specifické projevy

V této podkapitole vymežíme specifické projevy jedinců s poruchou autistického spektra. Konkrétně se zaměříme na poruchu v oblasti sociální interakce a sociálního chování, poruchu v oblasti komunikace a poruchu v oblasti představitosti.

1.2.1.1 Porucha v oblasti sociální interakce a sociálního chování

Sociální chování je projev člověka, který můžeme pozorovat již od prvních týdnů života, ať už se jedná o úsměv či oční kontakt. Porucha této oblasti se u jednotlivých jedinců s PAS liší. Někteří jedinci mohou mít potíže se základními sociálními dovednostmi, které jsou běžné u dětí raného věku, u jiných jedinců toto chování odpovídá předškolnímu věku. Způsob sociální interakce se mění s věkem (Thorová, 2006).

Děti s PAS se projevují různorodým sociálním chováním, které mívá dva protikladné póly. Prvním pólem je dítě, které nemá sebemenší snahu o sociální kontakt. Takové dítě se v situaci sociálního kontaktu stáhne do kouta, zakrývá si oči nebo uši, hučí, třepe rukama před obličejem a tak dále. Tomuto pólu říkáme pól osamělý. Druhým pólem je pól extrémní. Jedná se o to, že se dítě s poruchami autistického spektra snaží navázat sociální kontakt všude a s každým, dotýká se lidí, nebo jim hledí upřeně do obličeje. Některé děti projdou povinnou

školní docházku bez povšimnutí těchto poruch. U jiných jedinců poruchy sociálního chování výrazně ovlivní celý život, jak ve školním zařízení, tak na pracovišti i v osobním životě. Většina dětí s poruchou autistického spektra má základní sociální-emoční schopnosti k rodičům zachovány, ale mají výrazné potíže s kontaktem s vrstevníky. Raději tráví čas o samotě (Thorová, 2006).

Lorna Wing, jedna z nejznámějších odbornic v oboru, rozdělila děti s autismem do tří skupin, a to autisté uzavření, pasivní a aktivní. První, tedy *uzavřený typ*, zahrnuje jedince, kteří nejsou schopni si vytvářet přirozené vztahy uvnitř společnosti. Problémy s chováním obvykle nemají, dokud není narušena jejich denní rutina. Na jakoukoliv změnu jejich denní rutiny reagují velmi výbušně, agresivně vůči věcem i lidem, sebezraňováním a podobně. Někteří odmítají fyzický kontakt, někteří opustit místnost. Projevy těchto podskupin se vzájemně prolínají (Jelínková, 2008).

Druhý, tedy *pasivní typ* zahrnuje jedince, kteří mají ve společenských vztazích nejmenší problémy. Nebrání se společenskému kontaktu, ale sami však vztahy nevyhledávají. Tito jedinci někdy nejsou považováni za postižené. Symptomy autismu se projeví tehdy, pokud se výrazně změní zavedený pořádek, nebo vzroste sociální napětí. Děti tohoto typu jsou někdy obětí šikany. Bohužel nejsou schopny na tuto skutečnost upozornit, tudíž jenom tiše trpí (Jelínková, 2008).

Posledním typem je *typ aktivní*. Tyto jedinci bývají velmi aktivní, někdy až s přemírou aktivity. Mívají velkou snahu zapojit se do aktivit a konverzace. Typické pro ně jsou vyhraněné zájmy. Častým rysem jsou ohromující znalosti v určitém oboru. Tyto zájmy většinou dominují konverzaci, vedou někdy k nekonečným monologům. Otázky a komentáře těchto jedinců jsou někdy společensky nepřijatelné. Mívají problémy s chováním, někdy se dokonce dostanou i do konfliktu se zákonem (Jelínková, 2008).

1.2.1.2 Porucha v oblasti komunikace

„Komunikace je proces, při němž dochází k výměně informací mezi lidmi prostřednictvím symbolů, znaků či chování. Schopnost komunikovat patří k základním dovednostem (Jelínková, 2008, s. 34). Zdravé dítě je schopné rozeznat lidský hlas, zejména matčin, již krátce po narození. Valná hromada dětí s autismem tuto schopnost nemá. Komunikace těchto dětí se liší především nedostatkem reciprocitu a neschopností chápat symboly. Jedinec s autismem je schopný naučit se konkrétní podstatná jména či slova, která jsou vázána k určitým předmětům. Problém nastává s chápáním abstraktních a přenesených významů (Jelínková, 2008). „Zhruba polovina dětí s poruchou autistického spektra si nikdy

neosvojí řeč na takovou úroveň, aby sloužila ke komunikačním účelům“ (Thorová, 2006, s. 98). Problémy s komunikací se můžou vyskytovat na úrovni totálního mutismu (řeč není vůbec vyvinuta, nebo vymizela) nebo naopak kdy dítě mluví takřka bez přerušení s použitím bohaté slovní zásoby. Řeč takového dítěte ale není smysluplná. Téměř vždy se u jedinců s PAS setkáváme s echolálií (opakování slov vyslovených druhou osobou). Odchytky hlasového projevu se vyskytují i v intonaci, rytmu a hlasové modulaci (Jelínková, 2008).

Děti s poruchou autistického spektra si neuvědomují, že jazyk je nástroj, díky němuž mohou komukoliv sdělit nějakou informaci, myšlenku pocit či přání, souhlas či nesouhlas. Tito jedinci nechápou, k čemu komunikace slouží. Při rozvíjení komunikace je potřeba dítě učít nejen jak komunikovat, ale také proč (Jelínková, 2008).

Poruchy komunikace u dětí s poruchou autistického spektra můžeme vyčlenit z hlediska porozumění, vyjadřování, verbální i neverbální komunikace. Lidé s PAS nerozumí, nebo nechápou význam neverbální komunikace druhých osob. Obtížně usuzují, co si lidé myslí z výrazu obličeje, postoje těla či gestikulace (Thorová, 2006). Mezi obtíže spojené s neverbální komunikací podle Thorové (2006) řadíme gesta, mimiku, posturaci těla, oční kontakt, fyzickou manipulaci, problémové chování jako formu komunikace a znakový a posunkový jazyk. Nejčastější obtíže ve verbální komunikaci nalezneme ve zvukové stránce řeči, artikulaci, v melodii, přízvuku, rychlosti či intonaci řeči. Dále se setkáváme s problémy v mluvnické stavbě vět a souvětí (Thorová, 2006). Tyto problémy můžeme kompenzovat alternativní a augmentativní komunikací. Výběr vhodného alternativního systému komunikace vyžaduje znalost celkové vývojové úrovně dítěte a úroveň porozumění (Jelínková, 2008). Tato autorka (2008) považuje za nejběžnější a dosud nepoužívanější alternativní augmentativní formou komunikace **vizuální podporu**.

1.2.1.3 Porucha v oblasti představivosti a stereotypní projevy

Narušení představivosti má na mentální vývoj jedince negativní vliv. Jedním z těchto negativních vlivů je, že se u dítěte nerozvíjí hra. Toto je způsobeno narušenou schopností imitace a symbolického myšlení. Trávení volného času, stejně jako hra, jsou vysoce odlišné od vrstevníků. U dětí s autistickým spektrem se často setkáváme s takzvanými repetitivními aktivitami, tedy takovými, které se opakují v čase, dále se stereotypními modely chování či činnostmi, silným myšlenkovým zaujetím pro nějakou činnost či téma. Obecně můžeme říci, že lidé s PAS mají potíže s náplní volného času (Thorová, 2006).

„Stejně jako u sociální interakce a komunikace je představitost a kvalita hry u každého člověka s poruchou autistického spektra porušena do jiné míry a jiným způsobem“. (Thorová, 2006, s. 118) Někteří jedinci jsou schopni pouze nejjednodušší manipulace s předměty jako mávání, bouchání, házení, jiní už zvládají stereotypní činnosti jako třídění či seskupování podle určitého zadání – barevnost, velikost apod. U jedinců s PAS se často setkáváme s extrémní fixací na předmět, kdy se od předmětu nechtějí odloučit, nebo s obrovským zájmem o činnost, kdy dítě využívá všech možností, aby činnosti mohlo vykonávat. Někdy jsou tyto zájmy natolik silné, že narušují sociální život jedince. S takovými zájmy se můžeme setkat taktéž u zdravé populace. Liší se ale v míře zaujetí, stereotypie a frekvenci opakování. Odlišnost nacházíme také v reakci na přerušení aktivity. U jedinců s PAS takové odbočení od činnosti přináší vyšší míru problémového chování jako agresivity, křiku, sebezraňujících tendencí, nebo naopak naprostou nespolupráci ze strany dítěte (Thorová, 2006).

Jedním z projevů postižení v oblasti představitosti, jak už je výše uvedeno, je stereotypní chování (tleskání, plácání, kolébání, verbální stereotypy). S vývojem dítěte se formy tohoto chování mění. Problémů v této oblasti si můžeme povšimnout při neobvyklém zacházení s hračkami či předměty (Nováková, 2013).

Různorodost aktivit je u jedinců s poruchou autistického spektra omezená (Thorová, 2006). Tato autorka (2006) také uvádí, že více jak půlka rodičů dětí s PAS tvrdí, že děti mají malý zájem o klasické hračky.

1.2.2 Nespecifické projevy

Je celá řada dalších příznaků autismu, ale pro stanovení diagnózy se nepovažují za podstatné. Ve vztahu k péči či vzdělávání jedinců s poruchami autistického spektra je dobré o daných projevech vědět. Mezi tyto projevy patří percepční poruchy (zrakové, sluchové, chuťové, čichové a hmatové vnímání), odlišnost v motorickém vývoji, emoční reaktivita (výbuchy zlosti, úzkost), adaptabilita, problémy v chování (problémy se spánkem a jídlem, problémy se sexuálním chováním), a další (Thorová, 2006).

1.3 Klasifikace poruch autistického spektra

V následující kapitole se budeme věnovat jednotlivým druhům poruch autistického spektra. Aspergerův syndrom, kterým otevíráme tuto kapitolu, věnujeme větší prostor, jelikož předpokládáme, že výuka anglického jazyka se bude v převážné většině týkat právě těchto jedinců.

Vycházíme z klasifikačního systému MKN-10.

1.3.1 Aspergerův syndrom

Příznaky tohoto syndromu popsal v roce 1944 vídeňský pediatr Hanse Asperger (Gillberg, Peeters, 2008), ale termín byl prosazen až Lornou Wingovou (Vosmik, Bělohávková, 2010). Aspergerův syndrom bývá formulován jako neurobiologická porucha či neurovývojové postižení (Nováková, 2013). Dá se říci, že se Aspergerův syndrom do jisté míry překrývá s autismem. Duševní vývoj jedince je poškozen v oblasti sociální interakce, komunikace a také představitosti. Tito jedinci mají výrazně oslabeny sociální dovednosti a také citová zralost bývá opožděná (Vosmik, Bělohávková, 2010).

Mnohdy toto postižení u jedinců s AS na první pohled neodhalíme. Můžeme se setkat s názorem, že Aspergerův syndrom je nejlehčí forma postižení z poruch autistického spektra. Syndrom má ale svá specifika a úskalí, které mohou být závažné. Kromě poškození v oblasti komunikace, sociální interakce a představitosti se můžeme setkat také s neobratností jemné a hrubé motoriky nebo apraxií, s netypickým způsobem chůze a běhu, s problémy s manuální zručností, grafomotorikou a tiky ve tváři. Tito jedinci mívají ulpívavé zájmy a jedinečné dovednosti, které někdy zaslouží až fantastické zaujetí. Tyto zájmy mohou posunout do pozadí jiné záliby či činnosti, jako například zájem o školu. Dalšími projevy jsou egocentrismus, sociální naivita, šokující poznámky a gesta, složité začleňování do kolektivu vrstevníků a také zásadová pravdomluvnost (Nováková, 2013).

Ne nadarmo Hans Asperger tyto jedince nazýval „malými profesory“. IQ těchto jedinců je totiž v normě či dokonce nadprůměrné (Nováková, 2013).

Nyní se podrobněji zaměřím na charakteristiku některých příznaků.

Charakteristika příznaků

1) Narušené sociální chování a neverbální komunikace

U dětí s Aspergerovým syndromem se setkáváme s hlubokou škálou chování, od naprosté osamělosti po extrémní sociální aktivity. Rozlišujeme 5 typů:

- *Typ osamělý - samotářský:* Tito jedinci projevují minimální či vůbec žádnou snahu o sociální interakci, fyzický kontakt, či komunikaci s vrstevníky. Vyhýbání se očnímu kontaktu je pro ně typické. Tyto děti mohou být aktivní, ale postrádají schopnost empatie. Taktéž nevnímají reakce druhých.
- *Typ pasivní:* Tito jedinci nebývají spontánní, nevyhýbají se kontaktu, ale ani ho první nenavážou. Ze sociálního kontaktu mají spíše malé potěšení. Méně projevují své potřeby, stejně jako méně projevují a sdílí radost. Dělá jim také problém poprosit o pomoc. Hry se účastní spíše pasivně, nevědí jak se do hry zapojit. Bývají spíše hyperaktivní. Jejich komunikace není spontánní.
- *Typ aktivní - zvláštní:* Tito jedinci jsou příliš spontánní v sociální interakci. Mívají projevy jako dotýkání, házení, líbání cizích lidí, nedodržování intimní zóny, přehnaná gestikulace a mimika. Časté je také ulpívavé dotazování, které je někdy sociálně zahanbující. Dělá jim potíže pochopit společenská pravidla a kontext sociální komunikace. Hyperaktivita je dalším typickým projevem pro tyto jedince.
- *Typ formální - afektovaný:* S tímto typem se setkáváme u dětí a dospělých s vyšším IQ. Mají dobré vyjadřovací schopnosti. Řečový projev je formální, může působit moc strojeně. Jejich chování působí chladným dojmem, mívají oblíbené společenské rituály, které touží dodržovat. Pokud nedodrží pravidla, dochází k afektu. Mají problémy s ironií, nadsázkou a vtipem. Běžná je také sociální naivita a pravdomluvnost. Chybí však schopnost empatie.
- *Typ smíšený - zvláštní:* Tito jedinci se vyznačují různorodým sociálním chováním, přičemž záleží na prostředí, v jakém se nachází, situaci a osobě, s níž je v kontaktu. Typické u nich jsou rysy osamělosti, pasivity, ale také aktivního a formálního přístupu (Thorová in Vosmik, Bělohlávková, 2010).

2) Kontakt s vrstevníky

Studenti s AS jsou v kontaktu s vrstevníky jen v případě, že tito lidé tolerují jejich pravidla. Častým problémem bývá, že tito studenti dělají jenom to, co je zajímavá. Mnohdy se v činnosti, která je zajímavá, projevují trochu jako „diktátoři“. Lidé

s Aspergerovým syndromem mnohdy nerozumí takzvaným nepsaným pravidlům chování. To bývá mnohdy podnětem k tomu, že udělají nebo řeknou něco, co může druhého nějakým způsobem urazit nebo ranit. Proto například v době dospívání, kdy lidé s AS mohou mít zájem o kontakt s druhými, se z důvodu nedostatečných sociálních dovedností nemusí dařit tento kontakt navázat (Vosmik, Bělohlávková, 2010). Vosmik a Bělohlávková (2010) také udávají, že dospívající s Aspergerovým syndromem udržují vztahy spíše povrchněji, nejsou schopni se zcela otevřít přátelství.

3) Adaptabilita

Schopnost adaptability je u těchto studentů vždy narušena, někdy méně a někdy více. Míru narušení ovlivňují různé faktory, například výše intelektových schopností nebo úroveň komunikace. Reakce dítěte na změnu je taktéž odlišná. Některé dítě projeví nelibost, jiné má až afektivní reakce, nebo se můžeme také setkat s reakcemi ve formě rituálů. Potíže s adaptací můžeme u jedinců sledovat v různých situacích- přechod od jedné činnosti k druhé, změny prostředí, změny učitelů či spolužáků, při nutnosti spolupráce s druhými (Vosmik, Bělohlávková, 2010).

Zamyslíme-li se nad touto poruchou ve školním prostředí, je důležité, abychom předcházeli problémům spojeným s touto poruchou. Jedním ze způsobů předcházení změn je „minimalizovat změny“ a také připravit studenta na případné změny. (Vosmik, Bělohlávková, 2010)

4) Zvláštní projevy neverbální komunikace

Neschopnost mluvit beze slov

„Snažím se Vám dívat do očí, i když vůbec nechápu důvod.“

Jiří Podivín, 2010

Častým problémem lidí s Aspergerovým syndromem je oční kontakt. Mnohdy oční kontakt úplně chybí. Tito lidé naprosto postrádají smysl očního kontaktu, zejména v situacích, kdy jej většina lidí považuje za nezbytný, například při rozhovorech, kdy je pro ně oční kontakt naprosto postradatelný. Udržení očního kontaktu pro ně znamená obrovské úsilí, až přemáhání (Vosmik, Bělohlávková, 2010).

Emoce, řeč těla

Lidé s Aspergerovým syndromem mohou působit „chladnými“. U těchto jedinců většinou nepoznáme, jak se jedinec cítí, nebo co prožívá. Tuto vlastnost se musí naučit. *„V základních charakteristikách se uvádí, že mu chybí empatie. To ještě nemusí znamenat, že by ho ostatní lidé vůbec nezajímali, spíše ho matou emoce druhých lidí a zároveň nedokáže přiměřeným způsobem projevit vlastní pocity, většinou má neměnnou (strnulou) tvář a neadekvátní řeč těla“* (Vosmik, Bělohlávková, 2010, s. 32). Tito autoři (2010) dále uvádějí, že lidé s Aspergerovým syndromem projevují emoce v jiné intenzitě, než je očekáváno.

5) Narušený jazyk a řeč

Další problémovou oblastí u studentů s AS je oblast jazyka a řeči. *„Výzkumy prokázaly, že u 50 % dětí s Aspergerovým syndromem dochází k vývoji řeči později, přičemž vývoj zvukové i gramatické stránky řeči probíhá stejně jako u ostatních dětí“* (Vosmik, Bělohlávková, 2010, s. 36). Problémy nastávají v rovině pragmatické, významové a také prozodické, například odlišný tón hlasu, přízvuk či rytmus. Slabinou těchto jedinců je schopnost udržení debaty o daném tématu. Během rozhovoru neustále mění témata, nevydrží se bavit o jedné věci delší dobu, hovor tak nevhodně přerušují. Neuvědomují si, že toto chování je nevhodné. U těchto jedinců se často setkáváme s takzvaným hyperkorektním jazykovým projevem, pedantickým přístupem k vyjadřování či samomluvou. Častým prvkem komunikace také bývá opakování stejné otázky (Vosmik, Bělohlávková, 2010).

6) Specifické zájmy a rituály

U těchto jedinců je typické, že projevují hlubší zájem v určitých činnostech. Těmto zájmům dávají přednost mnohdy i před povinnostmi. Jedná se o široké spektrum zájmů, každý jedinec je může mít naprosto odlišné. Může se jednat o různé činnosti, od sběratelství předmětů až po zájem o nějaké osobnosti (Vosmik, Bělohlávková, 2010).

Co se týče rituálů, každý člověk s autistickým spektrem má ve své podstatě rituály v každodenních činnostech. Jakmile je nastavený nějaký režim, měl by se dodržovat. Pokud tomu tak není, nastává u lidí s Aspergerovým syndromem stres a úzkost (Vosmik, Bělohlávková, 2010).

7) **Narušená motorická koordinace**

Výzkumy udávají dva fakty. První z nich je, že 50-90% dětí a dospělých s Aspergerovým syndromem mají problémy s motorikou. Druhý fakt udává, že podprůměrná pohybová koordinace má negativní dopad na schopnosti v hrubé i jemné motorice. Nejvíce si všimneme problémů při pohybu v prostoru, při chůzi a také při běhu. U těchto úkonů je nápadná nekoordinovanost paží a nohou. Pohyb se pak jeví jako pomalý a křečovitý. Dalším problémem tohoto rázu může být také například nečitelný rukopis studenta (Vosmik, Bělohávková, 2010).

8) **Citovost smyslů a percepční poruchy**

„U lidí s poruchou autistického spektra se setkáváme s odlišnostmi ve vnímání, a to ve smyslu hypersenzitivity (přecitlivělosti), nebo naopak hyposenzitivity (malé citlivosti) na smyslové podněty, někdy se zájmem až fascinací určitými sensorickými vjemy (uplívavé, autostimulační, nesklonitelné zapojování některých smyslů)“ (Vosmik, Bělohávková, 2010, s. 60).

Přecitlivělostí některých smyslů, jednoho i více, trpí necelá polovina dětí s Aspergerovým syndromem. Ve většině případů přecitlivělost během dětství mizí. Někteří se s ní musí potýkat celý život. K nejběžnějším typům přecitlivělosti patří zvýšená citlivost na zvuky, dotyk, na chuť a složení jídel, na zrakové podněty, pachy, bolest a teplotu a na čistotu (Vosmik, Bělohávková, 2010).

1.3.2 **Dětský autismus**

MKN-10 charakterizuje dětský autismus jako pervazivní vývojovou poruchu, u které je typická přítomnost abnormálního nebo přerušného vývoje před třetím rokem věku a dále také porucha funkcí ve všech třech částech triády postižení a to tedy sociální interakce, komunikace a opakující se stereotypní chování. Dále se vyskytují nespecifické problémy jako fobie, poruchy spánku a jídla návaly zlosti či agrese.

Z historického hlediska dětský autismus je jádro poruch autistického spektra. Stupeň závažnosti této poruchy se vyskytuje od mírné formy až po těžkou. Vyskytují se také další dysfunkce, které na povrch vypadají jako jakési odchylky v chování (Thorová, 2006).

Autismus můžeme rozdělit dle úrovně adaptability do tří kategorií a to na autismus nízko funkční, středně funkční a vysoce funkční (Thorová, 2008). Nyní stručně vymežíme každou z těchto kategorií.

a) Autismus nízko funkční

Nízko funkční autisté jsou postižení těžkou až hlubokou mentální retardací s nerozvinutou řečí, chudým navazováním sociálních kontaktů, se stereotypními a repetitivními příznaky chování.

b) Autismus středně funkční

Středně funkční autisté jsou jedinci s lehkou, nebo středně těžkou mentální retardací. Tito jedinci mají více narušenou řečovou složku a stereotypní chování.

c) Autismus vysoce funkční

Tito jedinci mají inteligenci zcela v normě. Jejich komunikační schopnost je normální, nebo lehce narušená. Tito jedinci se snadno integrují do společnosti. Nejčastější výskyt vysoce funkčního autismu je u dětí s Aspergerovým syndromem (Pastieriková, 2013).

1.3.3 Atypický autismus

Jedinec a atypickým autismem splňuje jen z části diagnostická kritéria, která jsou typická pro dětský autismus (Thorová, 2006). „*Lze říci, že atypický autismus je zastřešujícím termínem pro část osob, na které by se hodil vážný diagnostický výrok autistické rysy či sklon.*“ (Thorová, 2006, s. 182).

Pro diagnostikování atypického autismu je důležité, že celkový obraz nespĺňuje kritéria jiné pervazivní poruchy. Problémem však je, že neexistují speciální škály, které poskytují přesná vodítka pro diagnózu atypického autismu. Typické potíže u těchto jedinců shledáváme v oblasti navazování vztahu s vrstevníky a nadměrnou přecitlivělosti na specifické vnější podněty (Thorová, 2006).

Zde uvádím několik příznaků, které jsou typické pro atypický autismus. První symptomy se objeví až okolo třetího roku života dítěte. Odlišný vývoj můžeme zaznamenat ve všech třech částech triády postižení, přičemž jedna oblast není výrazně narušena. Autistické chování tohoto dítěte bývá přiřazováno k těžké a také hluboké mentální retardaci. Můžeme si povšimnout také příznaků, které jsou typické pro autismus, avšak mentální věk jedince je tak podprůměrný, že komunikace a sociální deficit nebývá v kontrastu s celkovou mentální vyspělostí jedince (Autismus, 2007).

1.3.4 Jiná dezintegrační porucha v dětství

Tato porucha byla poprvé popsána speciálním pedagogem T. Hellerem v roce 1908 (Vzdělávání a autismus, 2009). Někdy ji nazýváme také „pozdní začátek autismu“, což nám napovídá, co to dezintegrační porucha je. Jedná se zde o to, že autistické rysy se u dítěte

objeví až po 1,5 – 4 letech normálního vývoje (Gillberg, Peeters, 2008). Po období tohoto vývoje nastává pokles doposud nabytých schopností. Příčina tohoto je neznámá. Zhoršení stavu může být náhlé, nebo může mít trvání v rámci několik měsíců. Poté je tento stav vystřídán fází stagnace. Po tomto období může nastat proces zlepšování, není to však pravidlem, přičemž normy již nikdy není dosaženo (Thorová, 2006).

Typické symptomy dezintegrační poruchy jsou ztráta již dosažených dovedností (a to alespoň ve dvou z těchto oblastí: řeč, sociální dovednosti, hra, ovládání vyměšování a motorické dovednosti), dále postižením alespoň ve dvou ze tří projevů „triády autismu“ - omezení sociálních interakcí, omezení komunikace (jak verbální, tak neverbální) a omezení imaginace (Gillberg, Peeters, 2008). Mezi další projevy patří nástup emoční lability, záchvaty vzteku, problémy se spánkem, agresivita, úzkost, dráždivost, hyperaktivita, neobratná či zvláštní chůze, abnormální reakce na sluchové podněty. Příčina vzniku této poruchy je neznámá (Thorová, 2006).

1.3.5 Rettův syndrom

Tento syndrom je provázen těžkým neurologickým postižením, které se projevuje na funkcích psychických, somatických a motorických. Andreas Rett je rakouský dětský neurolog, který poprvé popsal tento syndrom. Doktorka Guda Zoghbi z USA v roce 1999 objevila gen, který je podle výzkumů odpovědný za většinu případů vzniku Rettova syndromu (Thorová, 2006).

Tento syndrom se vyskytuje pouze u dívek. „*Chlapcům stejná mutace genů způsobí natolik těžkou encefalopatii, že plod nebo novorozenec nepřežije*“ (Thorová, 2006, s. 212). Dle MKN-10 je obvyklý začátek Rettova syndromu v 7-24 měsících života. Za typické projevy můžeme považovat ztrátu účelných pohybů rukou stejně jako stereotypní pohyby rukama, nadměrné a opakující se slinění a vyplazování jazyka. Dále se může objevit skolióza či kyfoskolióza, apraxie, epilepsie, úplná ztráta nabytých verbálních dovedností či zpomalení růstu hlavy. Pravidelně je Rettův syndrom doprovázen i těžkým mentálním postižením (Nováková, 2013).

1.3.6 Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a se stereotypními pohyby

Dle MKN-10 je tato porucha špatně definovatelná. Jedná se o skupinu dětí s těžkou mentální retardací, tzn. IQ pod 34. Hlavním problémem těchto jedinců je porucha hyperaktivity, pozornosti a stereotypní chování. V MKN-10 se udává, že tento syndrom bývá

sdružen s mnoha vývojovými opožděními. Míra příznaků způsobených nízkým IQ nebo organickou chorobou mozku není známa (MKN-10).

1.3.7 Jiné pervazivní vývojové poruchy

Diagnostická vodítka pro tuto poruchu nejsou přesně definována. Nováková (2013) udává, že tuto položku lze považovat za takzvanou sběrnou kategorii. Stejně tak Nováková (2013) ve své publikaci uvádí, že jiná pervazivní vývojová porucha se v Evropě nepoužívá příliš často.

1.3.8 Pervazivní vývojová porucha jinak nespecifikovaná

Někteří odborníci tuto kategorii považují za poněkud nešťastnou. Různé pokusy odlišit podskupiny jinak nespecifikovaných pervazivních vývojových poruch neměly velký úspěch (Nováková, 2013). Nováková (2013) ve své publikaci uvádí, že Čadilová, Thorová a Žampachová považují tuto kategorii za přechodnou. Průběžné diagnostické sledování dítěte je nutností. Poruchu je možné specifikovat v pozdějším věku (Nováková, 2013).

2 Vizualizace

V této kapitole se zabýváme vizualizací, jelikož je pro jedince s poruchou autistického spektra, konkrétně při výuce, velice důležitá. Zaměříme se na vizualizaci času, prostoru a činností. Na závěr se zaměříme na vizualizaci pomocí učebních pomůcek.

„Lidé s autismem zpracovávají poměrně dobře vizuálně prostorové orientace, ale daleko méně jsou schopni zachytit pomíjivé, dočasné informace“ (Gilberg, Peeters, 2008, s. 76). Lidé s autismem jsou takzvaní vizuální žáci. (Gillberg, Peeters, 2008)

Vizualizace umožňuje se lépe orientovat v jakýchkoliv situacích či prostorách. Právě vizuální vnímání a myšlení řadíme k silným stránkám osob s PAS. Různé činnosti, či strukturu prostoru či času lidé s PAS zvládají snadněji díky vizualizaci, či vizuální podpoře. Oslabení paměťových či prostorových vnímání může kompenzovat dobře nastavená vizuální podpora. Velmi důležitou roli zde hraje individualizace, čímž se rozumí, že vizuální podpora musí být nastavena a zaměřena na konkrétního jedince s ohledem na jeho možnosti a potřeby (Čadilová, Žampachová, 2008). Dané autorky (2008) ve své publikaci uvádějí také výhody vizuální podpory. Zahrnují do nich pomoc založit a udržet informace, podání informací v podobě, kterou lidé s PAS snadněji a rychleji interpretují, objasnění verbální informace, zvýšení schopnosti rozumět nastalé změně a přijmout ji, usnadnění samostatnosti, lepší šance úspěchu a zvýšení sebevědomí.

U žáků s PAS se vizualizace ve školním prostředí využívá zejména při tvorbě rozvrhů hodin, denních programů, seznamů úkolů ale také při samotné výuce. Jak je již výše zmíněno, díky tomuto mohou tito žáci být samostatnější a méně závislí na pomoci pedagogů. K aktivnímu používání jakýchkoliv prostředků vizualizace patří i nácvik. Je nutné vše s žáky projít aby pochopili, jaký má ta daná vizuální pomůcka význam a co obsahuje (Čadilová, Žampachová a kol., 2012).

2.1 Vizualizace prostoru

Co se vizualizace prostoru týče, je nesmírně důležité brát v potaz, zda se jedná o specializovanou třídu pro žáky s autismem, nebo běžnou třídu, kde je žák s autismem integrován. (Žampachová, Čadilová a kol., 2012). Prostorová vizualizace by měla zpřehlednit prostorové uspořádání a také zvýšit samostatnost žáka orientovat se v prostoru. Prostorovou

vizualizaci realizujeme pomocí koberců, skříní, polic, barevným vymalováním či barevnými páskami (Žampachová, Čadilová, 2008).

Ve specializované třídě je vizualizace prostoru výraznější než v běžné třídě, jelikož jsou zde řazeni žáci s vážnějšími příznaky poruch autistického spektra. Žák má pro svou práci určeno své pracovní místo s připravenými úkoly. Rovněž jsou uspořádány další prostory k výkonu jiných činností, jako například prostor pro individuální práci s vyučujícím, pro výtvarné činnosti, relaxační prostor a další (Žampachová, Čadilová a kol., 2012).

Integrovaný žák bude mít vizuálně upravené především pracovní místo, a to konkrétně prostor pro umístění učebnic, pro psací pomůcky apod.

2.2 Vizualizace času

Vizualizace času spočívá v přiblížení a zkonkrétnění činností v čase tak, aby jim jedinec rozuměl. Forma vizualizace musí odpovídat individuálním zvláštnostem a vývojové úrovni každého jedince tak, aby ji dokázal aktivně a samostatně používat a bez problému se podle ní orientovat (Žampachová, Čadilová, 2008).

Vizualizace času bude u integrovaného dítěte i u dětí ve specializované třídě probíhat pomocí denního rozvrhu, rozvrhu hodin, rozvrhu činností a seznamů úkolů. Musí být však uspořádány tak, aby odpovídali schopnostem žáka (Žampachová, Čadilová a kol., 2012).

Jako nejnižší či nejzákladnější formu vizualizace používáme konkrétní předměty, kterými znázorníme jednotlivé činnosti (jídlo malým plastovým talířkem, pití hrníčkem, vycházku pomocí boty apod.). Další formou časové vizualizace jsou obrázky - od fotografií až po piktogramy. Ty používáme v případě, že je dítě s PAS schopné si spojit předmět s obrázkem. Jedincům, kteří se naučí číst, můžeme denní režim znázornit pomocí slovních obrazů či kartičkami se slovy (Žampachová, Čadilová, 2008). Jedinci, kteří umí psát, si mohou denní režim sami zaznamenávat formou diáře (Žampachová, Čadilová a kol., 2012).

Pro ujasnění takto konkretizovaného času můžeme využít další vizuální pobídky, které dětem umožní jasněji a lépe pochopit strukturu času. Obrázky můžeme barevně podložit či je oddělit od sebe barevným pruhem, olemovat páskami, zvětšit je a podobně (Žampachová, Čadilová, 2008).

Při docházce na první stupeň základní školy je prostorová i časová vizualizace lépe a snadněji uplatňována, jelikož žáci většinou pracují v jedné třídě a s jedním, a to třídním učitelem (po většinu času). S přechodem na druhý stupeň vznikají obtíže se zajištěním

vizualizace času a prostoru. Jedním z důvodů vedoucích k tomuto je časté střídání vyučujících i učeben. Z tohoto důvodu používáme různé přenosné vizuální pomůcky jako orientační plány učeben, nebo barevné označení učeben v rozvrhu hodin. Častým podpůrným opatřením výuky dětí s PAS na druhém stupni ZŠ je také funkce asistenta pedagoga (Žampachová, Čadilová a kol., 2012).

2.3 Vizualizace činností

Díky vizualizaci činností jedinci vědí, jak dlouho budou pracovat. K vizualizaci činnosti nám slouží pracovní schémata. Opět musíme vizualizaci přizpůsobit konkrétnímu dítěti dle jeho individuálních zvláštností a potřeb tak, aby mu rozumělo a co nejjednodušeji a samostatně se podle něho orientovalo (Žampachová, Čadilová, 2008).

Nejjednodušším schématem je *seřazení úkolů* na levou stranu lavice tak, aby byly v pořadí, v jakém s nimi bude dítě pracovat. Druhou formou pracovních schémat, a to vyšší, jsou *kódy*. Těmito kódy myslíme buď konkrétní předměty, nebo fotky, obrázky, ale také číslice písmena či geometrické tvary. Ty jsou řazeny na pracovním schématu v takovém pořadí, v jakém požadujeme, aby dítě úkoly plnilo. Nejvyšší formou jsou *psaná pracovní schémata*, která využíváme zejména k činnostem, které vyžadují vyšší organizaci, jako vizuální podporu při plnění těchto činností. Mezi tyto činnosti patří například pracovní terapie, při kterých znázorníme psanými pracovními schématy jednotlivé činnosti v delším pracovním úseku (Žampachová, Čadilová, 2008). Tyto autorky (2008) ve své publikaci uvádějí, že k této formě vizualizace činností používáme materiály jako koberce, tapety, barvy či barevné lepicí pásy.

2.3.1 Procesuální schéma

„*Procesuální schéma je vizualizovaný sled určité činnosti rozdělený na dílčí kroky*“ (Žampachová, Čadilová, 2008, s. 62). Používáme ho u činností, u kterých požadujeme aktivitu a samostatnost a také k vykonávání domácích úkolů, při laboratorních pracích a k ovládání počítačových programů. Při vytváření procesuálního schématu je důležité si nejprve aktivitu rozčlenit na jednotlivé kroky. Někteří jedinci ke splnění aktivity potřebují více kroků, jiným postačí méně. Procesuální schéma by mělo být lidem s autismem pomocníkem. V žádném případě by nemělo jedince v průběhu aktivity zdržovat (Žampachová, Čadilová, 2008).

Jasnost a srozumitelnost jsou důležité vlastnosti vizualizace pomocí procesuálního schématu. Tento typ vizualizace by také měl odpovídat na otázky jako: *kde? kdy? jak? a jak dlouho* budou aktivity probíhat. Vizualizace procesuálního schématu může být jak jednoduchá, tak složitá. Důležité je, aby vždy vycházela z individuálních potřeb jedince. Musí také odpovídat jeho schopnostem tak, aby jí dítě rozumělo. Procesuální schémata mohou mít předmětovou, obrázkovou či psanou formu (Žampachová, Čadilová, 2008).

2.4 Vizualizace ve využití učebních pomůcek

Učební pomůcky slouží ke zpestření výuky. Díky pomůckám žáci mohou manipulovat s různými předměty, osahat si je a také je porovnávat s jinými předměty. Dalším cílem učebních pomůcek je pomoc zorientovat se v učivu a také zprostředkování učební látky. V neposlední řadě učební pomůcky mohou vizuálně podpořit výuku. Dítě díky nim snadněji a lépe pochopí dané úkoly či činnosti, nebo si díky nim lépe a snáz zapamatuje a osvojí vědomosti. Při vytváření jakékoliv pomůcky je nutné myslet na individuální zvláštnosti jedince (Žampachová, Čadilová, 2008).

Pedagog musí vybírat učební pomůcky na základě hledisek, jako jsou cíl výuky, vývojová úroveň žáka, aktuálně dosažené výsledky ve vzdělávání žáka a také zkušenosti a schopnosti konkrétního pedagoga (Žampachová, Čadilová, 2008).

Učebních pomůcek je celá řada. Příkládám kategorizace učebních pomůcek dle Žampachové a Čadilové.

Originální předměty a reálná zobrazení	Konkrétní předměty (rohlík, bota, kostka, korále, tkaničky, apod.), reálné vzory, pracovní a procesuální schémata v reálné podobě
Symbolické znázornění a zobrazení	Karty – fotografie, obrázky, piktogramy, slovní karty; pracovní a procesuální schémata, mapy pro úkoly, vzory úkolů, kreslené sociální scénáře
Strukturované úlohy	Krabice, desky, šanony
Textové pomůcky	Pracovní listy, pracovní sešity, záznamové archy, učebnice, sociální scénáře

Cvičení a programy prezentované didaktickou technikou	Videa, programy na PC, audionahrávky
Speciální pomůcky	Pomůcky pro tělesnou výchovu, šablony, haptické pomůcky
Upravené společenské hry	Lota, pexesa, domina, mozaiky

Tab.1: Kategorizace učebních pomůcek (Čadilová, Žampachová, 2008, s. 387)

3 Výuka anglického jazyka u žáků s poruchou autistického spektra

V této kapitole se zaměříme na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a konkrétně na výuku cizího jazyka, angličtiny. Vymezíme zde také cíle základního vzdělávání a klíčové kompetence. Konkrétně tuto kapitolu budeme směřovat na žáky s Aspergerovým syndromem integrovaných na základních školách a na výuku angličtiny těchto žáků s návazností na praktickou část, kde vytvoříme vizuální pomůcky k učebnici a pracovnímu sešitu *Start with Click New 1* pro výuku těchto jedinců.

3.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Za žáka se speciálními vzdělávacími potřebami považujeme žáka se zdravotním postižením, zdravotním a sociálním znevýhodněním. Jedinec s Aspergerovým syndromem patří do kategorie žáků se zdravotním postižením, proto se dále zaměřím pouze na vzdělávání žáků se zdravotním postižením (RVP-ZV, 2013).

Vzdělávání těchto žáků se může uskutečňovat ve školách samostatně zřízených pro tyto žáky, v samostatných třídách, odděleních nebo skupinách, které mají upravené vzdělávací programy, či formou integrace do tříd základních škol. Ať už je žák vzděláván jakoukoliv formou, je nutné, aby mu byly poskytnuty podmínky k úspěšnému vzdělávání a uspokojování speciálních vzdělávacích potřeb. Také odborná připravenost pedagogů a podnětné školní prostředí je nutností (RVP-ZV, 2013).

Vezmeme-li v potaz vzdělávání žáka s Aspergerovým syndromem, dá se předpokládat, že takový jedinec bude vzděláván na základní škole formou integrace pomocí individuálně vzdělávacího plánu. Rámcový vzdělávací program je východiskem pro tvorbu školního vzdělávacího programu. Školní vzdělávací program je potom podkladem pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu, pomocí něhož žák může být vzděláván.

3.2 Cíle základního vzdělávání

„Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání“ (RVP-ZV, 2013, s. 8).

V tomto stupni vzdělávání musíme usilovat o naplnění určitých cílů. Učitel musí umožnit žákům osvojit si strategie učení a také je motivovat pro celoživotní vzdělávání. Dále žáci musí být podněcováni k tvořivému myšlení, řešení problémů a logickému uvažování. Další z těchto cílů je vedení žáků k všestranné, účinné a otevřené komunikaci, rozvoj schopnosti spolupracovat, respektovat svou práci a úspěchy a rovněž také práci a úspěchy druhých. Žáci by se měli projevovat jako svébytné, svobodné osobnosti, které uplatňují svá práva a naplňují své povinnosti. Měli by mít potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a prožívání životních situací, být citliví a vnímaví k lidem, prostředí i k přírodě. Žáci by měli být učeni aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví a odpovídat za ně. Dále by měli být vedeni k toleranci a ohleduplnosti k druhým, ke kulturám a duchovním hodnotám druhých. Posledním cílem je pomoc žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci (RVP-ZV, 2013; srov. zákon č. 561/2004 v platném znění).

3.3 Klíčové kompetence

„Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti“ (RVP-ZV, 2013, s. 10). Vybavit žáky klíčovými kompetencemi je smysl ale i cíl vzdělávání. Tato vybavenost však musí být na dosažitelné úrovni. Dalším cílem vzdělávání je připravit žáky na další vzdělávání a také na uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí začíná již v předškolním vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí dosažených na konci základního vzdělávání tvoří základ pro žákovo celoživotní učení. Všechny klíčové kompetence se vzájemně prolínají (RVP-ZV, 2013).

Mezi klíčové kompetence dle rámcového vzdělávacího programu (2013) řadíme: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské a kompetence pracovní.

3.4 Vzdělávací oblast jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávacích oblastí je celkem 10 (Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Umění a kultura, Člověk a zdraví, Člověk a svět práce a Doplňující

vzdělávací obory), (RVP-ZV, 2013). Vzhledem k tématu práce budeme prostor věnovat pouze vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Tato vzdělávací oblast má ve výchovně vzdělávacím procesu důležité postavení. Cílem jazykové výuky je rozvoj komunikačních kompetencí, vybavit žáka znalostmi a dovednostmi, které mu umožní vnímat různá jazyková sdělení, kterým rozumí. Dalšími cíly je naučit žáky vhodně se vyjadřovat. Vzdělávací oblast jazyk a jazyková komunikace se realizuje prostřednictvím vzdělávacích oborů *Český jazyk a literatura*, *Cizí jazyk* a *Další cizí jazyk*. Dále se v mé bakalářské práci budu zabývat pouze oborem Cizí jazyk (RVP-ZV, 2013).

Prostřednictvím cizího jazyka a dalšího cizího jazyka žáci mohou chápat a objevovat skutečnosti, které nepoznali díky mateřskému jazyku. Tato oblast poskytuje jazykový základ pro komunikaci žáků v Evropě či ve světě. Osvojování cizího jazyka jednotlivci snižuje jazykovou bariéru. Pomáhá také v dalším studiu a při budoucím pracovním uplatnění. Dalším přínosem je také poznání jiných kultur a tradic cizích zemí (RVP-ZV, 2013).

Úroveň požadavků na vzdělávání cizích jazyků, které jsou formulované v RVP-ZV, vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky². Vzdělávání cizího jazyka by měla podle daného rámce dosáhnout úrovně A2. Tato úroveň udává, že by žák měl rozumět větám a výrazům, které se vztahují k určitému tématu, například základní informace o sobě, o své rodině, nakupování či zaměstnání. Žák by měl být schopen komunikovat prostřednictvím jednoduchých a běžných úkolů, které vyžadují jednoduchou výměnu informací. Měl by umět jednoduše popsat například svou rodinu a bezprostřední okolí (RVP-ZV, 2013). V dalším cizím jazyce by měla být dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky dosažena úroveň A1. Jelikož se ve své praktické části bakalářské práce budu zabývat výukou oboru Cizí jazyk, nebudu úroveň A1, která se týká oboru Další cizí jazyk více rozepisovat (RVP-ZV, 2013).

3.4.1 Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Cizí jazyk

V této podkapitole vymežíme, jaký by měl být dle RVP-ZV (2013) obsah učiva na základní škole. Očekávané výstupy rozdělíme na první a druhý stupeň, přičemž první stupeň je v rámcovém vzdělávacím programu členěn na první (první až třetí ročník) a druhé (čtvrtý až pátý ročník) období. Vymežíme také tematické okruhy, které jsou v rámcovém vzdělávacím programu uvedeny.

² Společenský evropský referenční rámec skýtá obecný základ pro vypracování jazykových sylabů, směrnic pro vývoj zkoušek, učebnic a dalších v celé Evropě (MŠMT, 2015)

3.4.1.1 První stupeň

V *prvním období* prvního stupně jsou očekávané dovednosti v oblasti *řečových dovedností*. Žák by měl rozumět jednoduchým pokynům a otázkám, které mu učitel sděluje pomalu a s pečlivou výslovností. Měl by na ně umět reagovat verbálně i neverbálně. Měl by být schopný zopakovat a použít slova či slovní spojení, se kterými přišel do styku v průběhu výuky. S vizuální podporou by měl žák rozumět jednoduchému krátkému psanému textu, stejně tak mluvenému textu, který je sdělován pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností. Žák by měl být schopný přiřadit mluvenou podobu s psanou podobou stejného slova či slovního spojení. Také by měl umět na základě textové a vizuální předlohy napsat slova a krátké věty (RVP-ZV, 2013).

V *druhém období* jsou očekávané výstupy rozděleny do několika oblastí. V následujícím odstavci vymezím všechny z nich. První z nich je *poslech s porozuměním*. Stejně jako v prvním období by měl žák rozumět jednoduchým pokynům a otázkám, které mu učitel sděluje pomalu a s pečlivou výslovností. Stejně tak by měl rozumět slovům a jednoduchým větám, sdělovaným pomalu a zřetelně, které se týkají již osvojených témat (zejména s vizuální podporou). S vizuální podporou by také měl rozumět pomalu a zřetelně pronášenému jednoduchému poslechovému textu. V oblasti *mluvení* by žák měl být schopen zapojit se do jednoduchých debat, jednoduchým způsobem říci základní informace o sobě, své rodině škole, o svém volném čase a dalších tématech. Stejně tak by měl na otázky těchto témat umět odpovědět či je sám pokládat. Další oblastí je *čtení s porozuměním*. Žák by měl být schopen v jednoduchém textu o osvojovaném tématu najít potřebnou informaci. Také by měl rozumět, zejména s vizuální podporou, jednoduchému krátkému textu z každodenního života. Poslední oblastí je *psaní*. Jednoduchými větami a slovními spojeními by žák měl být schopen napsat krátký text o sobě, rodině, o svých zájmech a dalších tématech běžného života. Měl by také umět vyplnit formulář svými osobními údaji (RVP-ZV, 2013).

Mezi tematické okruhy prvního stupně, které RVP-ZV (2013) uvádí, patří základní témata jako rodina, škola, domov, volný čas, povolání, lidské tělo, šacení, jídlo, nákupy, bydliště, dopravní prostředky, svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny, zvířata, příroda a počasí.

3.4.1.2 Druhý stupeň

První oblastí očekávaných výstupů druhého stupně je *poslech s porozuměním*. Žák by měl rozumět pomalu a zřetelně pronášeným jednoduchým poslechovým textům, konkrétně informacím v nich. Také by měl rozumět obsahu promluvy či debaty, která je zřetelně vyslovovaná a týká se osvojovaných témat. Druhou oblastí je *mluvení*. Žák by se měl umět zeptat na základní informace stejně tak přiměřeně reagovat v běžných situacích. Měl by být schopen mluvit o osvojovaných tématech jako rodina, kamarádi, škola, volný čas a další. Vyprávění jednoduchého příběhu či události, popis osoby, místa a věci z každodenního života jsou další dovednosti, které by měl žák zvládat. V další oblasti, *čtení s porozuměním*, by měl žák umět vyhledat zadané informace v jednoduchých materiálech, dále by měl rozumět krátkým a jednoduchým textům a také v nich vyhledat požadované informace. Poslední oblastí je *psaní*. Žák by měl umět vyplnit do formuláře základní údaje o sobě. Měl by umět napsat jednoduché texty o osvojovaných tématech jako o své osobě, rodině, škole, volném čase a další. Měl by také být schopen zareagovat na jednoduché psané sdělení (RVP-ZV, 2013).

Do tematických okruhů druhého stupně řadíme stejně jako na prvním stupni domov, rodinu, školu a volný čas. Další témata jsou bydlení, kultura, sport, péče o zdraví, pocity a nálady, stravovací návyky, počasí, příroda a město, nákupy a móda, společnost a její problémy, volba povolání, moderní technologie a média, cestování a realie zemí příslušných jazykových oblastí (RVP-ZV, 2013).

PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části práce je analýza učebnice anglického jazyka ve vztahu ke specifikám žáků s poruchou autistického spektra a tvorba, případně doplnění vizuálních pomůcek. Jak již bylo dříve zmíněno, zaměříme se na výuku žáka s Aspergerovým syndromem integrovaného na základní škole. Na doporučení několika učitelů anglického jazyka jsme zvolily knihu **Start with Click 1**³. Tato učebnice se orientuje na výuku 3. ročníku základní školy. Úkolem námi vytvořených pomůcek je pomoc učitelům, či asistentům pedagoga pomoci při výuce žáka, či výuku zjednodušit.

Obsahem této části bude tedy analýza zmíněné učebnice a pracovního sešitu, zda jsou, či nejsou vhodné pro výuku žáků s poruchou autistického spektra a tvorba či doplnění vizuálních pomůcek k této učebnici a pracovnímu sešitu, které umožní pedagogům či asistentům pedagoga ulehčit výuku. V této fázi bakalářské práce se podrobněji zaměříme na prvních pět lekcí učebnice a pracovního sešitu s předpokladem, že bychom se v diplomové práci věnovaly celé knize, včetně ověření vytvořených pomůcek v praxi.

Vizuální pomůcky, které jsme v této práci zhotovily, jsou vytvořené buď manuálně, nebo v programu PhotoFiltre 7, Microsoft Office Word či v programu Výstřižky.

³ <https://ucebnice.fraus.cz/catalog/cs/ucebnice-i-stupen-anglictina-start-with-click-new-1/p3600icu1sajicu1sicu.html>

4 Analýza učebnice a doplnění vizuálních pomůcek

V této kapitole se zaměříme postupně na prvních pět lekcí učebnice Start with Click 1. Zhodnotíme, nakolik je učebnice vhodná pro výuku dětí s Aspergerovým syndromem. Ke cvičením, která by dle mého názoru mohla být problematická, vytvoříme doplňkové vizuální pomůcky. Kvůli lepší orientaci a přehlednosti budou součástí následujících kapitol i konkrétní obrázky lekcí.

4.1 Lekce první

Cíl lekce

Cílem této lekce je naučit děti několik základních slovíček a frází. Děti by se měly naučit pozdravit, představit se a říci základní pokyny jako *postav se, posad' se a pojd' sem*.

UNIT 1 HELLO! HI!

INTRODUCTION

1 Look at the pictures, listen and then repeat. Divej se na obrázky, poslouchej a pak opakuj. ? X

2 Role play. Zahrajte si scénku. ? X

- A: Hello!
- B: Hello!
- A: What's your name?
- B: My name's **Linda**. What's your name?
- A: My name's **Pavel**.
- B: Hi, **Pavel**.
- A: Hi, **Linda**.
- B: Goodbye, **Pavel**.
- A: Bye, **Linda**.

3 Look, listen and repeat. ? X

6

ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

Obrázek 1: Lekce první 1/2

JANUARY APRIL JULY OCTOBER
 FEBRUARY MAY AUGUST NOVEMBER
 MARCH JUNE SEPTEMBER DECEMBER
 MONDAY • TUESDAY • WEDNESDAY • THURSDAY • FRIDAY
 SATURDAY • SUNDAY

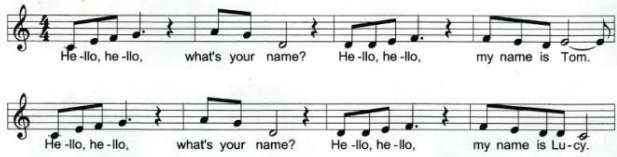
4 Listen, repeat and do. Poslouchej, opakuj a udělej.

Stand up. Sit down. Come here.

5 Sing a song. Zaspívej si písničku.

HELLO, HELLO

He-ll-o, he-ll-o, what's your name? He-ll-o, he-ll-o, my name is Tom.
 He-ll-o, he-ll-o, what's your name? He-ll-o, he-ll-o, my name is Lu-cy.

6 Learn new words. Nauč se nová slovíčka.

Vocabulary	Grammar
Hello! Ahoj! Nazdar! Hi! Ahoj! Nazdar! Good morning! Dobré ráno! Goodbye! Na shledanou! Bye! Na shledanou! Ahoj! (při rozloučení)	What's your name? Jak se jmenuješ? My name's Tom. Jmenuji se Tom. Stand up. Postav se. Sit down. Posad se. Come here. Pojď sem.

OK Continue

ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

7

INTRODUCTION

Obrázek 2: Lekce první 2/2

Naše stanovisko k učebnici

Celkově tuto lekci nepovažujeme za příliš vhodnou pro výuku dětí s poruchou autistického spektra. Vizuální podoba lekce pro jedince s Aspergerovým syndromem dle našeho uvážení není dostačující. Nejproblematictější z této lekce hodnotíme cvičení první. Jedinci s Aspergerovým syndromem v tomto cvičení mohou mít problém s orientací v prostoru a čase ve třech scénkách. Ve čtvrtém cvičení může mít jedinec problém s vnímáním osob v daných obrázcích. Čtyři rozdílné obrázky splývají v jeden, tudíž jedinec

místo dvou osob, které jsou celkově v obrázcích rozdělené, může vnímat čtyři osoby. V pátém cvičení může nastat problém v oblasti představivosti.

Návrh na vizuální pomůcky

Vizuálními pomůckami jsme doplnily tři cvičení, a to první, čtvrté a páté. Pomůckami se snažíme předejít výše zmíněným problémům, které by u jedinců s Aspergerovým syndromem mohly nastat.

4.1.1 Cvičení první

Úkol cvičení

Úkolem dětí je koukat na obrázky, poslouchat a opakovat.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Pro jedince s Aspergerovým syndromem bude velice obtížné se v tomto cvičení orientovat, jelikož jsou v cvičení zobrazeny tři scénky ve třech časových dějích. Jedinec se tedy bude těžko orientovat v čase i prostoru.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily pomocný list, ve kterém jsme postupně rozdělily scénky tak, aby šly za sebou, stejně jako to, co si postavy ve scénkách říkají. Takto bude jedinec snadno vědět na co se má koukat, a opakovat.

Unit 1

1. Look at the pictures, listen and repeat. Dívej se na obrázky, poslouchej a pak opakuj.

Obrázek 3: Hello Lucy!

Scénky postupují z levé do pravé strany a z vrchu dolů, na což je potřeba žáka před začátkem cvičení upozornit. Toto koresponduje s klasickým nácvikem orientace.

Varianta k procvičení tohoto cvičení může být, že si děti tyto scénky zahrají.

4.1.2 Cvičení čtvrté

Úkol cvičení

Úkolem tohoto cvičení je, aby děti poslouchaly, opakovaly a dělaly to, co je na obrázku, a to pokyny *postav se, posad' se, pojd' sem*.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

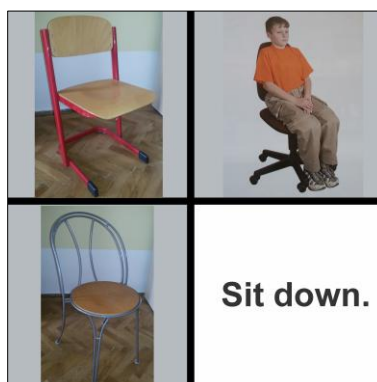
Jelikož jsou v učebnici všechny tři fotografie vedle sebe bez jakéhokoliv ohraničení, jedinec s Aspergerovým syndromem může nepřesně vnímat počet osob. Jedinec bude v cvičení pravděpodobně vidět čtyři osoby, aniž by si dokázal představit, že každá osoba patří k jinému úkonu. Další problém může být, že jedinec nepozná židli, která je na obrázcích. Z tohoto důvodu jsem do kartiček vložila více typů židlí.

Návrh na vizuální pomůcku

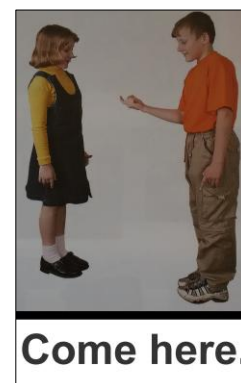
Jako pomůcku k tomuto cvičení jsme vytvořily kartičky. Všechny tři obrázky jsme rozdělily tak, aby byl každý zvlášť. První dva obrázky jsme doplnily dalšími fotografiemi židle. Třetí obrázek jsme uspořádaly také do tabulky, kde v jedné části je obrázek v druhé popisek. Jedinec se v takové tabulce bude lépe orientovat.

Obrázek 4: Stand up.

Obrázek 5: Sit down.

Obrázek 6: Come here.

Na místo fotografií je možné použít i piktogramy, popřípadě si modelové situace zahrát.

4.1.3 Cvičení páté

Úkol cvičení

Obsahem pátého cvičení je krátká píseň, kterou si jedinci zazpívají.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinci s Aspergerovým syndromem mohou mít problém s představivostí obsahu písně.

Návrh na vizuální pomůcku

Píseň jsme doplnili pikrogramy. Toto vizuální znázornění by mělo jedinci s Aspergerovým syndromem pomoci si lépe představit jaký je obsah písně.

The image shows a musical score for the song "HELLO, HELLO" in 4/4 time. The title "HELLO, HELLO" is written in red at the top left. The score consists of two staves of music. The first staff has the lyrics: "He-llo, he-llo, what's your name? He-llo, he-llo, my name is Tom." Below the lyrics are four pictograms: a man in a green shirt holding a sign, a woman in a pink shirt holding a sign with a question mark, the same man in the green shirt holding a sign, and the same man in the green shirt holding a sign that says "Tom". The second staff has the lyrics: "He-llo, he-llo, what's your name? He-llo, he-llo, my name is Lu-cy." Below the lyrics are four pictograms: a woman in a pink shirt waving, the man in the green shirt holding a sign with a question mark, the woman in the pink shirt waving, and the woman in the pink shirt holding a sign that says "Lucy".

Obrázek 7: Hello,hello

Varianta k tomuto cvičení může být, že si jedinci píseň zahrají jako scénku

4.1.4 Ukončení lekce

Možné zakončení této lekce by mohlo být procvičení slovíček a vět, které jsou uvedené v lekcí šesté. Formu zakončení bychom si představovaly prostřednictvím kartiček, kdy na jedné straně by bylo slovíčko či věta napsaná česky a na druhé anglicky. Slovíčka mohou být případně doplněna pikrogramy. Žák se pokusí slovo/větu, které je na kartičce napsané přeložit. Pokud si nebude vědět rady, druhá strana bude sloužit jako nápověda.

4.2 Lekce druhá

Cíl lekce

Cílem této lekce je naučit děti jednoduchá podstatná jména jako například pizza, banán, restaurace, diskotéka, stadión, televize, telefon, žirafa, zebra, delfín, autobus, atd. Dále by se děti měly přiučit pokynům, jako *poslouchej, podívej, otevři knihu a zavři knihu*.

UNIT 2 ENGLISH AROUND US.

INTRODUCTION

1 Listen, point to the picture and then repeat. Poslouchej, ukazuj na obrázek a pak opakuj.

a pizza, a banana, milk, a hamburger, Coca-Cola

a restaurant, a bar, a hotel, a disco, a stadium

a telephone, a radio, a television, a satellite, a computer

a giraffe, an alligator, a zebra, a gorilla, a dolphin

a bus, a taxi, a balloon, a rocket, a helicopter

2 Work in pairs – point or mime and guess.

Pracujte ve dvojicích – ukazujte nebo předvádějte a hádejte.

What's this?
It's a **balloon**.

8 ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

Obrázek 8: Lekce druhá 1/2

JANUARY APRIL JULY OCTOBER
 FEBRUARY MAY AUGUST NOVEMBER
 MARCH JUNE SEPTEMBER DECEMBER
 MONDAY • TUESDAY • WEDNESDAY • THURSDAY • FRIDAY
 SATURDAY • SUNDAY

3 Listen and guess. Poslouchej a hádej.

4 Listen, repeat and do. Poslouchej, opakuji a udělej.

5 Learn new words. Nauč se nová slovíčka.

Vocabulary	Grammar
banana <i>banán</i>	telephone <i>telefon</i>
hamburger <i>hamburger</i>	television <i>televize</i>
pizza <i>pizza</i>	satellite <i>satelit</i>
Coca-Cola <i>Coca-Cola</i>	computer <i>počítač</i>
milk <i>mléko</i>	giraffe <i>žirafa</i>
restaurant <i>restaurace</i>	zebra <i>zebra</i>
bar <i>bar</i>	alligator <i>aligátor</i>
hotel <i>hotel</i>	gorilla <i>gorila</i>
disco <i>diskotéka</i>	dolphin <i>delfin</i>
stadium <i>stadión</i>	bus <i>autobus</i>
radio <i>rádio</i>	taxi <i>taxi</i>
	balloon <i>balón</i>
	rocket <i>raketa</i>
	helicopter <i>vrtulník</i>
	What's this? <i>Co je to?</i>
	It's a bus. <i>To je autobus.</i>
	Listen. <i>Poslouchej.</i>
	Look. <i>Podívej se.</i>
	Open your book. <i>Otevři knihu.</i>
	Close your book. <i>Zavři knihu.</i>

ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

9

Obrázek 9: Lekce druhá 2/2

Naše stanovisko k učebnici

Problémem pro jedince s Aspergerovým syndromem může být, že tato lekce obsahuje několik obrázků, se kterými se jedinec pravděpodobně nikdy nesešel, jako například dvoupatrový autobus z Londýna, či taxi z Londýna.

Návrh na vizuální pomůcky

V této lekci se zaměříme zejména na náhradu obrázků, které jsou z našeho pohledu nevhodné. Tyto obrázky nahradíme, aby je děti lépe rozeznávaly. Vizuální pomůcky vytvoříme ke cvičení jedna a čtyři.

4.2.1 Cvičení první

Úkol cvičení

V toto cvičení děti mají poslouchat, ukazovat na obrázky a opakovat.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

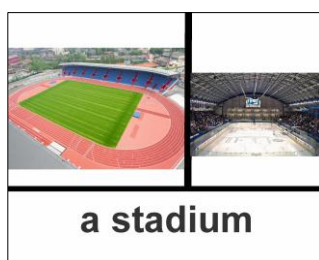
Jak jsme již výše zmínily, v tomto cvičení je několik obrázků, se kterými se děti s Aspergerovým syndromem pravděpodobně nikdy nesetkaly, například, raketa, londýnský autobus či taxi. Některé obrázky zde nemají nejvhodnější vzor- sklenice mléka, aligátor, stadion, rádio. Tyto obrázky nahradíme taktéž.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily vizuální podporu ve formě kartiček s obrázky a popisky. Obrázky, které jsou z našeho pohledu nevhodné, jsme nahradily jinými, které budou pro jedince více povědomé. Měly by pomoci v případě, kdy jedinec má problém s rozpoznáním obrázku, který je v učebnici.

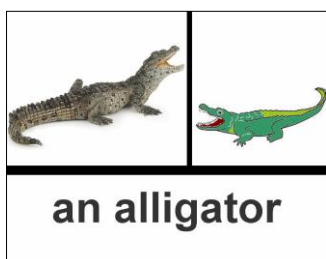
Obrázek 10: Milk

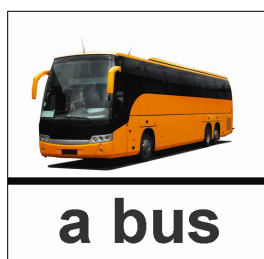
Obrázek 11: A stadium

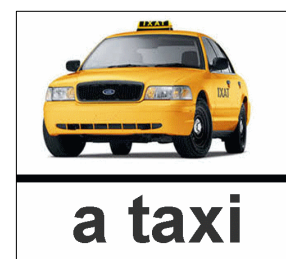
Obrázek 12: A radio

Obrázek 13: An alligator

Obrázek 14: A bus

Obrázek 15: A taxi

Obrázek 16: A rocket

4.2.2 Cvičení čtvrté

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je poslouchat, opakovat a dělat to, co je na obrázku.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

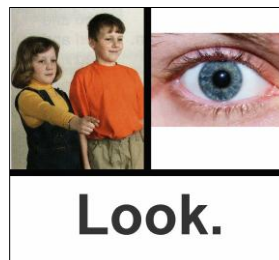
Problém u těchto jedinců může nastat v oblasti pochopení, co je na obrázku zobrazeno.

Návrh na vizuální pomůcku

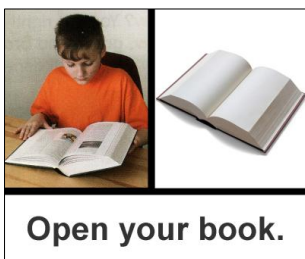
Jako vizuální podporu k tomuto cvičení jsme vytvořily kartičky. Obrázky z učebnice jsme doplnily stejně jako v předchozí lekci tak, aby byly pro dítě s Aspergerovým syndromem snadněji pochopitelné. Více obrázků na jedné kartičce jedinci pomůže rozpoznat činnost, kterou má provést.

Obrázek 17: Listen.

Obrázek 18: Look.

Obrázek 19: Open your book.

Obrázek 20: Close your book.

4.2.3 Ukončení lekce

Možnou aktivitou na ukončení lekce je anglické pexeso, jelikož se lekce skládá převážně ze slovíček předmětů, zvířat, jídla a podobně. Lehčí formou pexesa by byly dvojice, kdy na každé bude stejný obrázek včetně anglického popisku. Těžší varianta by byla taková, že jedna z dvou pexes by měla obrázkovou podobu a druhá pouze psanou.

4.3 Lekce třetí

Cíl lekce

Úkolem třetí lekce je naučit děti barvy. Částí této lekce je i zopakování slovíček z předchozí lekce. Dalším cílem je osvojit dětem slovesa jako *piš*, *barvi*, *spoj a dotkni se*.

UNIT 3 COLOURS. AROUND US.

INTRODUCTION

1 Listen, point and repeat. Poslouchej, ukazuj a opakuj.

2 Listen and say the rhyme. Poslouchej a říkej básničku.

COLOURS

Red and yellow, blue and white.

Red and yellow? You are right!

Red and yellow, green and brown.

Red and yellow? Yes, well done!

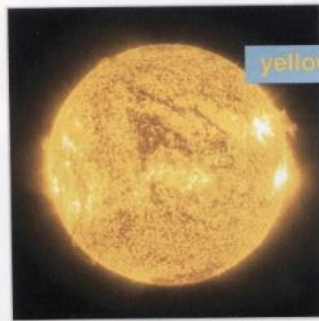
Red and yellow, pink and grey.

Red and yellow? Wow! OK!

Red and yellow, orange, black.

Red and yellow? That's perfect!

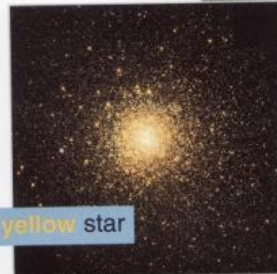
3 Colours around us. Barvy okolo nás.

yellow sun

a grey cloud

a yellow star

an orange orange

white moon

green grass

a white and yellow egg

10

ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

JANUARY | APRIL | JULY | OCTOBER
 FEBRUARY | MAY | AUGUST | NOVEMBER
 MARCH | JUNE | SEPTEMBER | DECEMBER
 MONDAY • TUESDAY • WEDNESDAY • THURSDAY • FRIDAY
 SATURDAY • SUNDAY

4 What colour is it? Ask and answer. Jakou barvu to má? Ptej se a odpovídej.

5 Listen, repeat and do. Poslouchej, opakuj a udělej.

Write. **Colour.** **Match.** **Touch.**

6 Learn new words. Nauč se nová slovíčka.

Vocabulary		Grammar
colour barva	purple vínový	orange pomeranč
red červený	violet fialový	egg vejce
blue modrý	grey šedý	sky obloha
green zelený	orange oranžový	London Londýn
yellow žlutý	moon Měsíc	Write. Piš.
white bílý	star hvězda	Colour. Vybarvi.
black černý	sun Slunce	Match. Spoj.
brown hnědý	cloud mrak	Touch. Dotkni se.
pink růžový	grass tráva	

You are right!
 Máš pravdu!
Yes! Ano!
Well done! Výborně!
Perfect! Perfektní!
OK! Dobře! V pořádku!
What colour is it?
 Jakou to má barvu?

OK Continue

SEVEN EIGHT NINE TEN ELEVEN TWELVE THIRTEEN FOURTEEN

11

Obrázek 22: Lekce třetí 2/2

Naše stanovisko k učebnici

Vizuální podpora této lekce je dle našeho názoru bohatá. Nedostatkem této lekce v souvislosti výuky jedinců s Aspergerovým syndromem je zejména cvičení číslo 3. Většina z obrázků, které jsou tam zobrazené, jsou špatně čitelné. Uvedu-li příklad - jedinec pod obrázkem slunce v tomto cvičení pravděpodobně neuvidí slunce, ale velkou žlutou kouli. Podobně jako u hvězdy, jedinec s Aspergerovým syndromem v tomto obrázku pravděpodobně

neuvidí hvězdu. V prvním cvičení jedinec může mít problém s rozlišením barev z paletky, kde je znázorněna celá škála barev. V pátém cvičení může být pro jedince problematické pochopení aktivit z uvedených obrázků.

Návrh na vizuální pomůcky

U této lekce jsme se rozhodly doplnit cvičení jedna, tři a pět tak, abychom se u jedinců s Aspergerovým syndromem vyhnuly potížím, které jsou uvedené výše.

4.3.1 Cvičení první

Úkol cvičení

V prvním cvičení této lekce mají žáci zobrazenou paletku barev. Každá barva je ve středu paletky pojmenovaná. Úkolem žáků v tomto cvičení je poslouchat, ukazovat a opakovat.

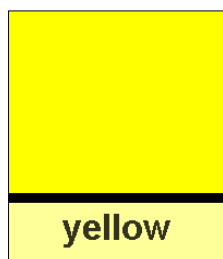
Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Tito jedinci mohou mít problém s rozlišením jednotlivých barev z paletky, která je v učebnici znázorněna.

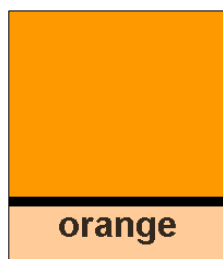
Návrh na vizuální pomůcku

Na toto cvičení jsme vytvořily jednoduchou pomůcku, a to kartičky s každou barvičkou, která je také pojmenovaná, ale pod čarou v dolní části té kartičky. Tyto kartičky budou sloužit především studentům, kteří budou mít problém s diferencováním barev z jedné palety. Dle našeho uvážení bude pro žáka s Aspergerovým syndromem jednodušší se orientovat v kartičkách, kde je každá barva zvlášť, než v jedné paletě barev. Tento materiál může sloužit také jako doplněk k osvojení barev.

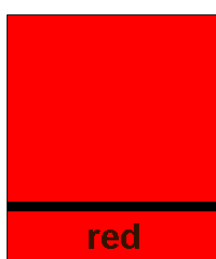
Využití pomůcek si představujeme tak, že pedagog žákovi rozloží kartičky na stůl tak, jak jsou v paletce v učebnici. Žák tak na stole bude mít pouze barvičky, na které má ukazovat.

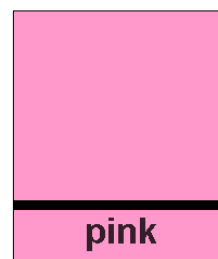
Obrázek 23: Yellow

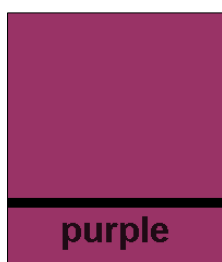
Obrázek 24: Orange

Obrázek 25: Red

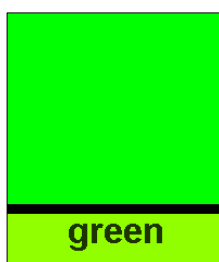
Obrázek 26: Pink

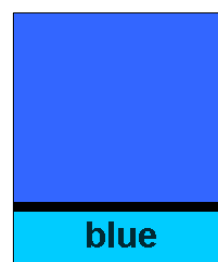
Obrázek 27: Purple

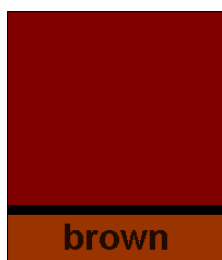
Obrázek 28: Violet

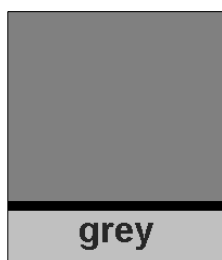
Obrázek 29: Green

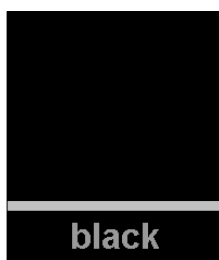
Obrázek 30: Blue

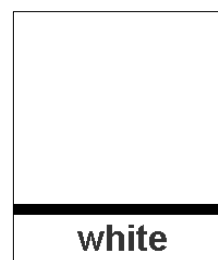
Obrázek 31: Brown

Obrázek 32: Grey

Obrázek 33: Black

Obrázek 34: White

4.3.2 Cvičení třetí

Úkol cvičení

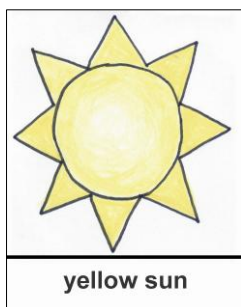
Záměrem třetího cvičení je dětem ukázat, jaké barvy mají věci okolo nás. Ve cvičení je zobrazeno žluté slunce, bílý měsíc, žluté hvězdy, zelená tráva, šedý mrak, oranžový pomeranč a žluté a bílé vajíčko.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

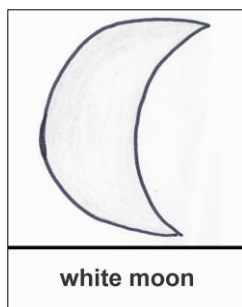
Pro jedince s Aspergerovým syndromem může být problém v poznání fotografií, které jsou v učebnici zobrazeny. Za nejvíc problematické obrázky považujeme slunce a hvězdy. Pod sluncem si jedinec s Aspergerovým syndromem s největší pravděpodobností vybaví velkou žlutou kouli a pod hvězdami jakýsi žlutý flek. Podoba žlutého a bílého vajíčka na chlebu není také příliš nejvhodnější. Jedinec může mít problém s rozlišením vajíčka z této fotografie.

Návrh na vizuální pomůcku

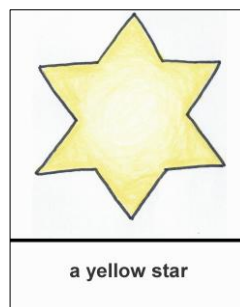
Toto cvičení jsme doplnily kartičkami se svými nakreslenými obrázky, které jsou jednoduché a jasné. Obrázky by měly usnadnit rozeznávání předmětů či věcí.

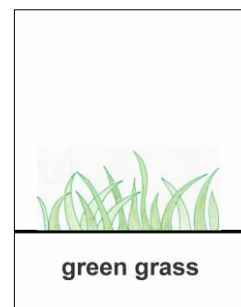
Obrázek 35: Yellow sun

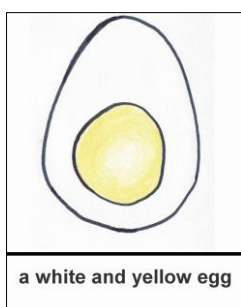
Obrázek 36: White moon

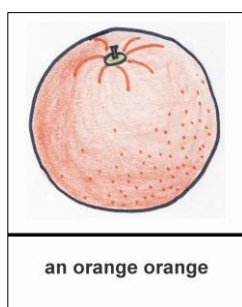
Obrázek 37: Yellow star

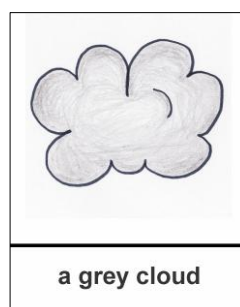
Obrázek 38: Green grass

Obrázek 39: An egg

Obrázek 40: An orange

Obrázek 41: A grey cloud

4.3.3 Cvičení páté

Úkol cvičení

Úkolem pátého cvičení třetí lekce je, aby děti poslouchaly, opakovaly a udělaly, co je na obrázcích zobrazeno. Cílem je naučit děti pokyny, které jsou na čtyřech zobrazených fotografiích, a to *piš, vybarvi, spoj a dotkni se*.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Tyto pokyny jsou dle našeho názoru na fotografiích dobře zachyceny. Pro děti s Aspergerovým syndromem bude pravděpodobně obtížnější rozpoznat, co je na fotografiích zobrazeno.

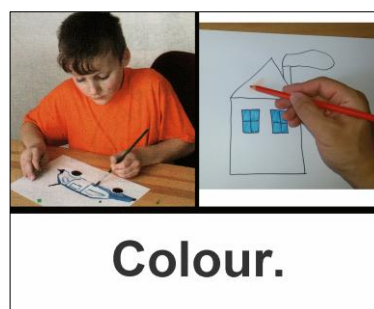
Návrh na vizuální pomůcku

Fotografie, které jsou v učebnici zobrazeny, jsme doplnily dalšími svými fotografiemi, kde jsme se zaměřily na větší detail daného pokynu, a vytvořily jsme tak kartičky jako v předchozích lekcích.

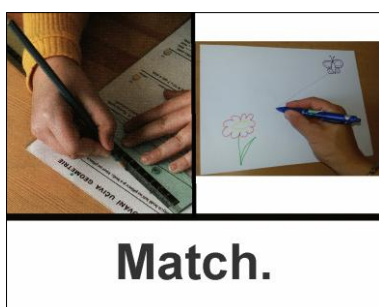
Write.

Obrázek 42: Write.

Colour.

Obrázek 43: Colour.

Match.

Obrázek 44: Match.

Touch.

Obrázek 45: Touch.

4.3.4 Ukončení lekce

Možnou aktivitou na závěr této lekce může být hra, jakou každé dítě zná, a to *Čáp ztratil čepičku (The stork lost his cap)*. Jedincům s Aspergerovým syndromem pomůžeme tak, že mu nebudeme barvy, které má hledat, pouze říkat, ale ukážeme mu také kartičku z cvičení jedné této lekce s danou barvou.

4.4 Lekce čtvrtá

Cíl lekce

Úkolem čtvrté lekce je naučit děti věty jako - *Jak se máš? Mám se dobře. Díky. Děkuji ti. Děkuji vám. A co vy? A co ty?* Dále si děti v této lekci osvojí pokyny, jako *čti a říkej/řekni*. Všechna cvičení se věnují osvojení těchto slovních spojení.

UNIT 4 HOW ARE YOU?

INTRODUCTION

1 Look, listen and read. Divej se, poslouchej a čti.

2 Role play. Zahrajte si scénku.

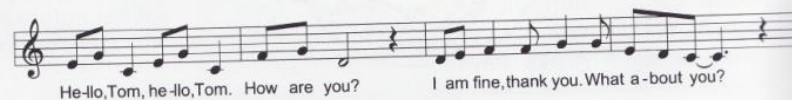
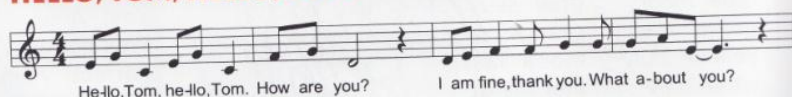

- A:** Hi, Dita, how are you?
B: I'm fine. Thank you. And you?
A: I'm fine, thanks.

3 Sing a song. Zaspívej si písničku.

HELLO, TOM, HELLO, TOM

Obrázek 46: Lekce čtvrtá 1/2

4 Make the sentences and write into your notebook. Sestav věty a napiš je do sešitu.

are how you?
 name? your what's
 name my Paul. is
 this? what's
 a this zebra. is

5 Pronunciation. Výslovnost.

th	th
[θ]	[ð]

thank you this
 thanks that's
 Mrs Smith

Try to say. Zkus říct.
 This is Mrs Smith.
 Thank you, Mrs Smith.

6 Listen, repeat and do.

Poslouchej, opakuj a udělej.

Read.

Say.

7 Learn new words. Nauč se nová slovíčka.

Vocabulary	Grammar
<p>How are you? Jak se máš? Jak se máte? I'm fine. Máám se dobře. Thanks. Díky.</p>	<p>Thank you. Děkuji ti. Děkuji vám. What about you? A co ty? A co vy? Read. Čti. Say. Říkej. Řekni.</p>
OK	Continue

Obrázek 47: Lekce čtvrtá 2/2

Naše stanovisko k učebnici

Vizuální podpora této lekce je vcelku slabá. U prvního cvičení může mít jedinec s Aspergerovým syndromem problém s orientací v obrázkách. U třetího cvičení bude mít pravděpodobně problém s představivostí. Problematickou částí čtvrtého cvičení může být také

představivost v souvislosti zapadání puzzlí do sebe, či syntéza vět. V šestém cvičení může mít jedinec problém s rozpoznáním aktivit.

Návrh na vizuální pomůcky

Vizuální pomůcky jsme vytvořily k cvičení jedna, tři, čtyři a šest. První cvičení jsme rozdělily do třech po sobě jdoucích částí, aby bylo pro jedince jednodušší se v textu orientovat. Třetí cvičení, tedy písničku, jsme doplnily piktogramy. Ke čtvrtému cvičení jsme vytvořily reálné puzzle. Jedinec pak jednoduše složí větu tak, aby byla správně, lépe si představí, jak do sebe puzzle zapadají. Šesté cvičení jsme doplnily reálnými fotografiemi a vytvořily tak samostatné kartičky s pokyny.

4.4.1 Cvičení první

Úkol cvičení

Úkolem dětí v prvním cvičení této lekce je dívat se, poslouchat a číst. Stejně jako v prvním cvičení první lekce jsou ve cvičení zobrazeny tři scénky. Rozdílem je, že v každé scénce vystupují jiné osoby.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Osoby s Aspergerovým syndromem v tomto cvičení mohou mít problém s orientací v obrázcích a v textu, který mají poslouchat a číst.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily pomocný list, ve kterém jsme od sebe všechny tři scénky rozdělily tak, aby jedinci bylo jasné, na co se má zrovna dívat, co má číst a poslouchat. Scénky jsme rozdělily pod sebe.

Unit 4

1. Look, listen and read. Dívej se, poslouchej a čti.

Obrázek 48: Hello Tom.

Před započítím cvičení je důležité říct, že scénky postupují z levé strany do pravé. Z horní strany dolů. Opět tento způsob koresponduje s klasickým nácvikem orientace.

4.4.2 Cvičení třetí

Úkol cvičení

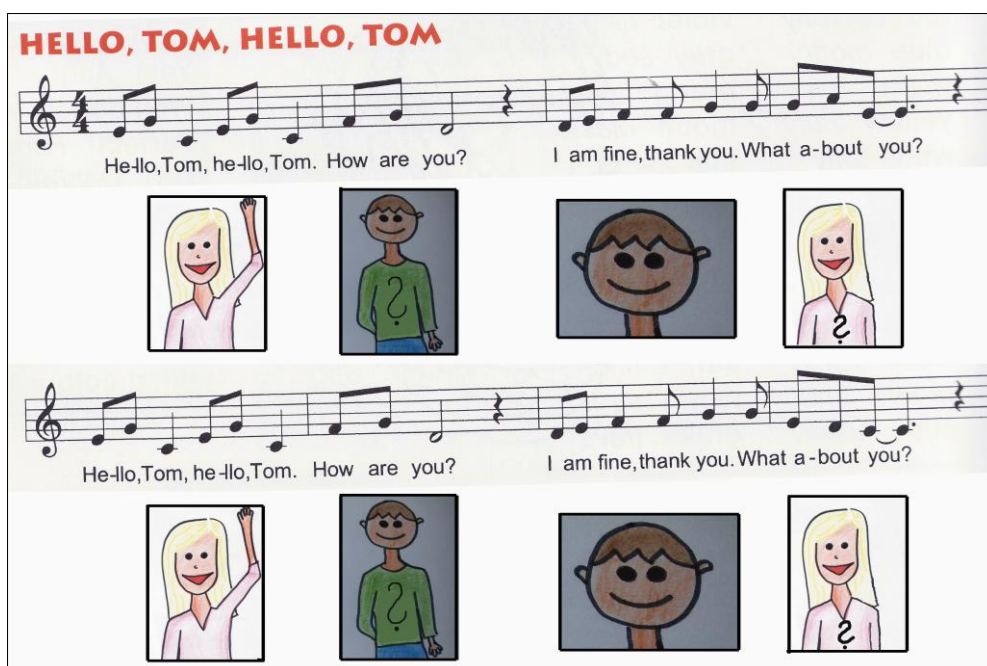
Úkolem tohoto cvičení je zpívání písničky.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinci s Aspergerovým syndromem mohou mít problém s imaginací. Obtíže mohou nastat s pochopením obsahu písničky z pouhých slov.

Návrh na vizuální pomůcku

K písničce jsme vytvořily piktogramovou podporu. Piktogramy jsme se snažily vystihnout obsah písně tak, aby si jedinci snáze představili děj.

Obrázek 49: Hello, Tom, Hello, Tom

4.4.3 Cvičení čtvrté

Úkol cvičení

V tomto cvičení mají děti za úkol sestavit věty a napsat je do sešitu. Věty jsou zde zobrazeny formou puzzlí, které by pro děti měly být nápovědou či vodítkem k sestavení vět. Celkem je ve cvičení pět vět.

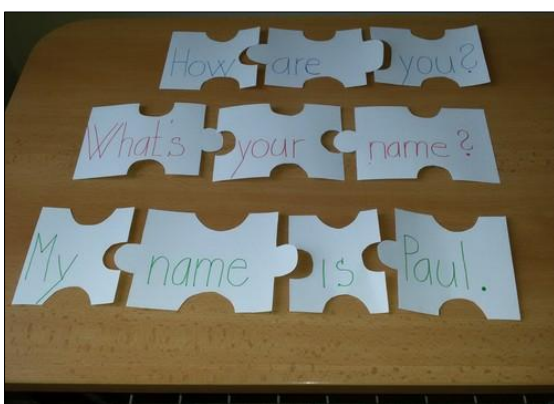
Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinci s Aspergerovým syndromem v tomto typu cvičení mohou mít problém se syntézou daných vět. I když věty jsou znázorněny pomocí puzzlí, které mají dětem sloužit

jako nápověda, děti s Aspergerovým syndromem si pravděpodobně nebudou schopni představit, jak do sebe puzzle zapadají.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily ze čtvrtky reálné puzzle. Každá věta je napsaná jinou barvičkou tak, aby jedinec rozpoznal věty od sebe. Průběh tohoto cvičení si představujeme takovým způsobem, že pedagog jedinci sestaví věty pod sebe tak, aby každá věta měla přeházená slova. Žák bude postupně věty sestavovat. Jednodušší verze je ta, že pedagog bude věty dávat žákovi na stůl jednotlivě. Usnadní to jedinci orientaci.

Obrázek 50: Puzzle 1/2

Obrázek 51: Puzzle 2/2

4.4.4 Cvičení šesté

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je poslouchat opakovat a dělat to, co je na obrázku. Ve cvičení jsou celkem dva obrázky.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

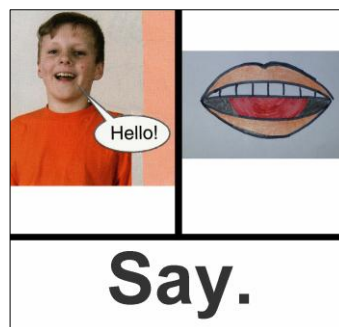
Jedinci s Aspergerovým syndromem mohou mít problém pochopením činnosti z uvedeného obrázku.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily doplňkové vizuální kartičky, které by měly pomoci jedinci s Aspergerovým syndromem pomoci s pochopením činností. Uvedené fotografie jsme doplnily obrázkem, který danou činnost symbolizuje.

Obrázek 52: Read.

Obrázek 53: Say.

4.4.5 Ukončení lekce

Cestou, jak ukončit tuto lekci bychom volily podobně jako v první lekci. Vhodné by dle našeho názoru byly kartičky, kde na jedné straně bude věta ze sedmého cvičení této lekce anglicky a na straně druhé česky. Jedinec se pokusí sám přeložit větu napsanou v angličtině. Pokud nebude vědět, jako nápověda mu poslouží druhá strana.

4.5 Lekce pátá

Cíl lekce

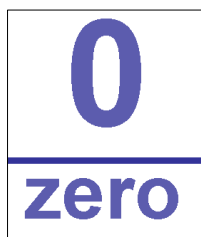
Úkolem páté lekce je osvojit dětem čísla od nuly do desítky. Dále by se děti měly naučit sloveso *počítej*, povědět své telefonní číslo a zeptat se na telefonní číslo druhé osoby. Celá lekce je založená na číslech, tudíž základním předpokladem je, že se děti tato čísla naučí.

Naše stanovisko k učebnici

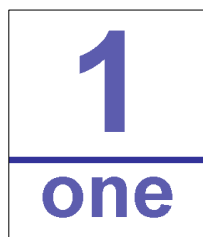
Za problematickou část této lekce pro jedince s Aspergerovým syndromem považujeme nejednotnost čísel. V prvním a druhém cvičení mají čísla jinou grafickou podobu, ve třetím cvičení je navíc každé číslo znázorněno jinou barvou, což může být pro jedince s Aspergerovým syndromem matoucí.

Návrh na vizuální pomůcky

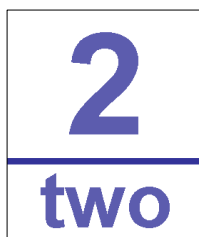
K této lekci jsme vytvořily kartičky s čísly. Všechny kartičky jsme sjednotily, to znamená, že čísla jsou napsaná jednou barvou. Tyto kartičky mohou sloužit k v podstatě ke každému cvičení této lekce.

Obrázek 54: Zero

Obrázek 55: One

Obrázek 56: Two

Obrázek 57: Three

Obrázek 58: Four

Obrázek 59: Five

Obrázek 60: Six

Obrázek 61: Seven

Obrázek 62: Eight

Obrázek 63: Nine

Obrázek 64: Ten

4.5.1 Ukončení lekce

Aktivita, kterou bychom volily na závěr této lekce je pexeso s čísly. Opět bychom pexeso rozdělily na těžší a lehčí variantu. V lehčí variantě bychom na obě dvojice pexesa uvedly jak číslo psané, tak číslici. V těžší variantě bychom na jednu kartičku napsaly číslo a na druhou pouze číslici.

5 Analýza pracovního sešitu

V páté kapitole se budeme věnovat pracovnímu sešitu Start with Click New ⁴. Analyzujeme a doplníme vizuálními pomůckami prvních 5 lekcí. Z hlediska přehlednosti budeme opět obrázky vkládat přímo do kapitol. Cílem všech lekcí pracovního sešitu je zopakovat a upevnit to, co se žáci naučí v učebnici. Z tohoto důvodu již nebudeme cíl na začátku každé lekce uvádět.

⁴ <https://ucebnice.fraus.cz/catalog/cs/ucebnice-i-stupen-anglictina-start-with-click-new-1/p3613icu1sajicu1sicu.html>

5.1 Lekce první

INTRODUCTION UNIT 1 HELLO! HI!

JANUARY | APRIL | JULY | OCTOBER
FEBRUARY | MAY | AUGUST | NOVEMBER
MARCH | JUNE | SEPTEMBER | DECEMBER
MONDAY • TUESDAY • WEDNESDAY • THURSDAY • FRIDAY
SATURDAY • SUNDAY

1 Read and match. Čti a spoj čarou.

Hello!
Goodbye!
What's your name?
Good morning!

My name's Peter.
Hi!
Good morning!
Bye!

2 Read the words, trace and write. Přečti si slova, obtáhni je a pak napiš.

Hello my name goodbye good morning Hi

3 Fill in the missing words. Dopln chybějící slova.

Bye name My Hello

Hi!
What's your name?
name's Sue.
Goodbye.

4 Learn some more greetings. Nauč se některé další pozdravy.

Good morning. Good afternoon. Good evening. Good night.

5 My miniportfolio

Co už umím

Umím pozdravit. Umím se představit.
 Umím se rozloučit. Umím zaspívat písničku.
 Umím se zeptat na jméno. Rozumím těmto pokynům:
Stand up. Sit down. Come here.

6 ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

Obrázek 65: Pracovní sešit lekce první

Náše stanovisko k pracovnímu sešitu

Vizuální podpora této lekce v pracovním sešitu není příliš dostačující. První a druhé cvičení není vizuálně podpořeno vůbec. V těchto dvou cvičení jsme se rozhodly vizuálně doplnit zadání cvičení. Další cvičení, které jsme se rozhodly vizuálně doplnit je cvičení čtyři. Obrázky, které vyjadřují uvedené pozdravy, nejsou dle našeho názoru plně vystihující.

Návrh na vizuální pomůcky

Svámi vizuálními pomůckami jsme se rozhodly doplnit cvičení jedna, dva a čtyři.

5.1.1 Cvičení první

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je *přečíst a spojit* slova či věty ze dvou sloupečků k sobě tak, aby utvářely dvojice smysluplných slovních spojení.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Za předpokladu, že slovíčka a slovní spojení si jedinec osvojil již v učebnici, může mít jedinec s Aspergerovým syndromem problém s pochopením zadání.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jedinci jako pomůcky mohou posloužit kartičky, které jsme vytvořily jako vizuální pomůcky k učebnici a to konkrétně k lekci čtvrté (cvičení 6) a lekci třetí (cvičení páté), viz obrázky 52 a 44. Tyto kartičky pomohou jedinci pochopit, co má v cvičení dělat.

5.1.2 Cvičení druhé

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je *přečíst* si slovo, *obtáhnout* ho a pak *napsat*.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Tito jedinci mohou mít podobný problém jako v předchozím cvičení, tedy problém s pochopením zadání úkolu.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení bychom použily již vytvořené kartičky z lekce čtvrté (cvičení šesté) a lekce třetí (cvičení páté), viz obrázky 52 a 42. Aby děti lépe pochopily význam slova *obtáhni*, jsme vytvořily další kartičku.

Obrázek 66: Trace.

5.1.3 Cvičení čtvrté

Úkol cvičení

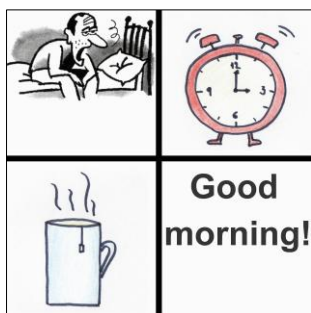
Úkolem tohoto cvičení je, aby se děti naučili některé další pozdravy, které se v učebnici nenaučili. Těmito pozdravy jsou *Good morning*, *Good afternoon*, *Good evening*, *Good night*.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Pro jedince s Aspergerovým syndromem bude vizuální stránka tohoto cvičení pravděpodobně nedostačující. Obrázky, které vyjadřují dané pozdravy, jsou pro tyto jedince nedostačující.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení vytvoříme kartičky, do kterých doplníme další obrázky, které by mohly jedinci s Aspergerovým syndromem pomoci rozeznat a pochopit, o jaký pozdrav jde.

Obrázek 67: *Good morning!*

Obrázek 68: *Good afternoon!*

Obrázek 69: *Good evening.*

Obrázek 70: *Good night.*

5.2 Lekce druhá

JANUARY | APRIL | JULY | OCTOBER
 FEBRUARY | MAY | AUGUST | NOVEMBER
 MARCH | JUNE | SEPTEMBER | DECEMBER

MONDAY • TUESDAY • WEDNESDAY • THURSDAY • FRIDAY
 SATURDAY • SUNDAY

ENGLISH AROUND US. 2 UNIT

1 Match the pictures and the words. Spoj obrázky se slovy.

banana

hamburger

pizza

coca-cola

milk

restaurant

bar

disco

stadium

radio

television

telephone

satellite

computer

giraffe

zebra

alligator

gorilla

dolphin

bus

taxi

balloon

rocket

helicopter

ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

7

Obrázek 71: Pracovní sešit lekce druhá 1/3

UNIT 2 ENGLISH AROUND US.

INTRODUCTION

2 Complete the English words. Doplň anglická slova.

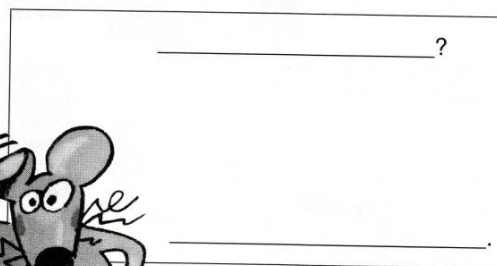
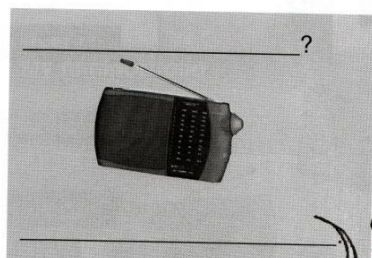
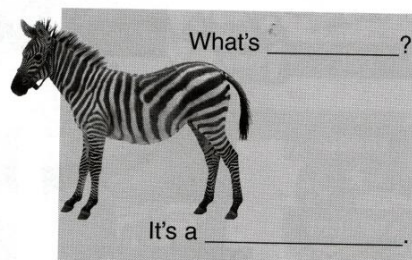
Ha__bu__ger pi__za stadi__m dis__o tele__hone te__evi__ion
 al__igator d__lp__in bal__o__n heli__opter b__r c__mpu__er

3 Write the English words next to the Czech words. Napiš anglická slova vedle českých.

bus rocket restaurant milk banana gorilla satellite giraffe

banán	_____	žirafa	_____
mléko	_____	gorila	_____
restaurace	_____	autobus	_____
satelit	_____	raketa	_____

4 Complete the sentences. Dopiš věty.

8

ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

Obrázek 72: Pracovní sešit lekce druhá 2/3

JANUARY | APRIL | JULY | OCTOBER
 FEBRUARY | MAY | AUGUST | NOVEMBER
 MARCH | JUNE | SEPTEMBER | DECEMBER
 MONDAY • TUESDAY • WEDNESDAY • THURSDAY • FRIDAY
 SATURDAY • SUNDAY

5 Play Bingo. Zahraj si bingo.

6 Do you know any other English words? Znáš nějaká další anglická slovíčka?

English	Czech
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

7 My miniportfolio

Co už umím

Umím dvacet nových slovíček.

Umím alespoň deset z nich správně napsat.

Umím se zeptat, co to je.

Umím odpovědět na otázku: What's this?

Rozumím těmto pokynům: Listen. Look. Open your book. Close your book.

Umím tyto pokyny také vydat.

OK

ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

9

Obrázek 73 Pracovní sešit lekce druhá 3/3

Naše stanovisko k pracovnímu sešitu

Tato lekce podle mého názoru není plně vyhovující pro jedince s Aspergerovým syndromem. Vizualní podpora u některých cvičení chybí.

Návrh na vizuální pomůcky

Svými pomůckami jsme se rozhodly doplnit cvičení jedna, dva, tři a čtyři.

5.2.1 Cvičení první

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je spojit obrázky s popisky.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Tito jedinci mohou mít problém s rozpoznáním obrázků, které nejsou nejlépe zobrazeny. S některými obrázky se buď vůbec nesetkaly, nebo jsou zobrazeny nevhodně. Tato problematika je totožná s druhou lekcí v učebnici, konkrétně s cvičením prvním.

Návrh na vizuální pomůcku

Z důvodu totožnosti s problémem v druhé lekcí učebnice doporučujeme i v pracovním sešitě použít kartičky, které jsou v druhé lekcí, prvním cvičení, uvedeny (viz obrázky číslo 10-16).

5.2.2 Cvičení druhé

Úkol cvičení

Úkolem tohoto cvičení je doplnit písmena do slov tak, aby dávala smysl. Slova, která děti mají doplňovat, jsou: *hamburger, pizza, stadium, disco, telephone, television, alligator, dolphin, balloon, helicopter, bar a komputer.*

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

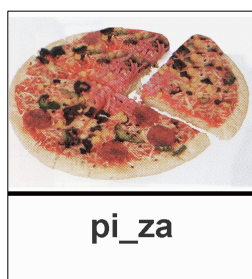
Tito jedinci mohou mít problém v oblasti představivosti. Bude pro ně pravděpodobně obtížné rozeznat s chybějícími písmenky, jaká písmena mají doplnit, aby slovo dávalo smysl.

Návrh na vizuální pomůcku

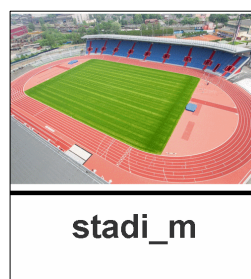
Ke slovům, která mají doplňovat, jsme přidaly obrázek z učebnice toho konkrétního slova, aby si jedinec dokázal jednodušeji představit, jaká písmena má doplnit.

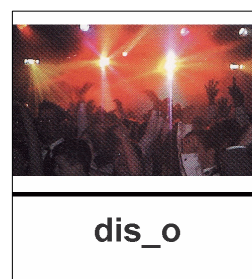
Obrázek 74: Hamburger

Obrázek 75: Pizza

Obrázek 76: Stadium

Obrázek 77: Disco

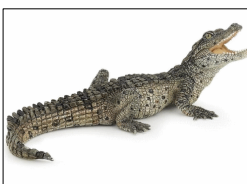
tele_hone

Obrázek 78: Telephone

te_evi_ion

Obrázek 79: Television

al_igator

Obrázek 80: Alligator

d_lp_in

Obrázek 81: Dolphin

bal_o_n

Obrázek 82: Balloon

heli_opter

Obrázek 83: Helicopter

b_r

Obrázek 84: Bar

c_mpu_er

Obrázek 85: Computer

5.2.3 Cvičení třetí

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je napsat anglická slova z vrchního řádku k českým ve sloupečkách.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Tito jedinci mohou mít problém s imaginací věcí z psaných slov.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily pracovní list, ve kterém mají jedinci znázorněnou i vizuální podobu předmětů. Pomohou jedincům si představit, co anglická slovíčka znamenají a kam je mají přiřadit a napsat.

Unit 2

3. Write the English words next to Czech words. Napiš anglická slova vedle českých

bus	rocket	restaurant	milk	banana	gorilla	satellite	giraffe
							

banán _____

žirafa _____

mléko _____

gorila _____

restaurace _____

autobus _____

satelit _____

raketa _____

Obrázek 86: Lekce druhá, cvičení druhé

5.2.4 Cvičení čtvrté

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je doplnit věty podle prvního vzoru a podle obrázků.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinec s Aspergerovým syndromem v tomto cvičení může mít problém s poznáním věcí z obrázků, konkrétně taxi a rádia, stejně jako v druhé lekci v učebnici. Jak bylo zmíněno, toto taxi pravděpodobně jedincům nebude povědomé, jelikož v České republice nejezdí. Rádio jedinci nemusí být známé, jelikož je na obrázku zachycen starý typ rádia.

Návrh na vizuální pomůcku

V tomto cvičení jsme nahradily obrázek taxi a rádia obrázky, které jsou pro děti známé z vizuálních pomůcek této lekce v učebnici.

Obrázek 87: It is a taxi.

Obrázek 88: It is a radio

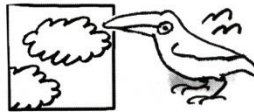
5.3 Lekce třetí

UNIT 3 COLOURS.

INTRODUCTION

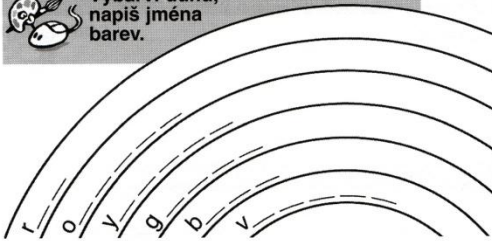
1 Colour the pictures, then match the pictures and words. ☺☹

Vybarvi obrázky, pak spoj obrázky se slovy.

	red	yellow	orange	green
				
blue	black	grey	white	

2 Colour the rainbow, write the colours. ☺☹

Vybarvi duhu, napiš jména barev.

3 Say the rhyme. Říkej básničku. ☺☹

RAINBOW

Green, blue, violet and red,
My name's Billy, your name's Fred.
Violet, orange, red and yellow,
Look at the beautiful rainbow!

beautiful krásný, rainbow duha

4 Find all the colours and write. Najdi všechny barvy a napiš je. ☺☹

WRPINKAGV _____	RYELLOWMK _____
ZVIOLETTN _____	EPURPLENM _____
QNBBLACKMO _____	ARNWHITEB _____
BOGREYEFX _____	LFBROWNSO _____

5 What is it? Co je to? ☺☹

YELLOW	→ a _____, a _____, the _____
GREEN	→ _____, an _____
BLUE	→ _____
YELLOW AND WHITE	→ an _____
RED	→ a L _____ b _____
BLACK	→ a L _____ t _____

10 ONE TWO THREE FOUR FIVE SIX SEVEN EIGHT NINE TEN

Obrázek 89: Pracovní sešit lekce třetí 1/2

6 Try an experiment – mix the colours! Udělej pokus – smíchej barvy!

yellow and blue		_____	red and blue		_____
red and white		_____	red and yellow		_____
black and white		_____			
black and red		_____	red and blue and yellow		_____

7 Read and colour. Přečti si a vybarvi.

a white telephone	a red bus	a black taxi
a green bus	a yellow taxi	a grey telephone

8 My miniportfolio

Co už umím OK

☐ Umím vyjmenovat deset barev.	☐ Umím říkanky.
☐ Umím pět barev správně napsat.	☐ Rozumím pokynům učitele (Write. Colour. Match. Sing. Touch.).
☐ Poznám barvy podle diktátu.	☐ Umím některé pokyny vydat.
☐ Umím vyjádřit pochvalu.	

SEVEN EIGHT NINE TEN ELEVEN TWELVE THIRTEEN FOURTEEN

Obrázek 90: Pracovní sešit lekce třetí 2/2

Naše stanovisko k pracovnímu sešitu

Tato lekce není téměř vůbec vizuálně doplněna, což není pro jedince s Aspergerovým syndromem vhodné. U prvního cvičení jsou navíc uvedené obrázky nejasné.

Návrh na vizuální pomůcky

Svémi vizuálními pomůckami jsme se rozhodly doplnit cvičení jedna, dva, čtyři a pět.

5.3.1 Cvičení první

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je vybarvit obrázky a následně spojit obrázky se slovy.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Problém u těchto jedinců může nastat v oblasti rozpoznání některých z obrázků. Děti s Aspergerovým syndromem mohou také obtížně s vnímáním jednotlivých obrázků, mohou všechny vnímat jako celek.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme nakreslily větší a jasnější obrázky. Z těchto obrázků jsme vytvořily pracovní list, kde na jedné straně jsou obrázky a na druhé straně nápisy barev, které mají s obrázkem spojit.

Unit 3

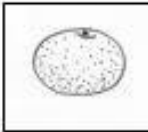
1. Colour the pictures, then match the pictures and words. Vybarvi obrázky, pak spoj obrázky se slovy.

orange

red

yellow

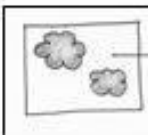
green

blue

black

grey

white

Obrázek 91: Lekce třetí, cvičení první

5.3.2 Cvičení druhé

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je vybarvit duhu a napsat jména barev do duhy. Žáci mají vždy napsané první písmeno barvy jako nápovědu či vodítko.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Tito jedinci mohou mít problém s představivostí, jakou barvu mají do daného proužku duhy doplnit. Nápověda počátečního písmene barvy může být pro představivost nedostatečná.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení bychom doporučovaly použít jako vizuální pomůcku kartičky, které jsme vytvořily k třetí lekci v učebnici, konkrétně ke cvičení jedna (viz obrázky 23-34). Pokud jedinec nebude vědět, jaké barvičky na vybarvení duhy použít a jaké následně do duhy napsat, představujeme si použití vizuální pomůcky následovně. Pedagog, či asistent pedagoga, rozloží kartičky žákovi na stůl tak, aby měl před očima jak cvičení v pracovním sešitu, tak rozložené kartičky. Jedinec si potom lépe vybaví a spojí barvy s psaným názvem. Jednodušeji potom pro žáky bude duhu vymalovávat a také psát do duhy.

5.3.3 Cvičení čtvrté

Úkol cvičení

Úkolem tohoto cvičení je v řádcích písmen najít vepsané barvy a napsat je vedle na řádek.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinci mohou mít problém s dešifrováním lile písmen, konkrétně s imaginací hledané barvy v nich.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily pomocný pracovní list. Vedle řádků písmen s ukrytým slovem barvy jsme vložily barvu, kterou v řádku žáci mají hledat. Žákům s Aspergerovým syndromem toto pomůže, jakou barvu, nebo písmena slova, mají v řádku hledat.

Unit 3

4. Fill all the colours and write. Najdi všechny barvy a napiš je.

	WRP I NKAGV	_____
	ZV I OLETTN	_____
	QNBL ACKMO	_____
	BOGREYEFX	_____
	RYELLOWMK	_____
	EPURPLENM	_____
	ARNWHITB	_____
	LFBROWNSO	_____

Obrázek 92: Lekce třetí, cvičení čtvrté

5.3.4 Cvičení páté

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je napsat do předepsaných polí předměty, podle barev jaké mají dané. Opět mají děti první písmena či členy u některých slov předepsané.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinec s Aspergerovým syndromem si pravděpodobně obtížně spojí barvu s předměty, které jsou požadovány napsat podle požadovaných kritérií (počet slov).

Návrh na vizuální pomůcku

Jako vizuální pomůcku jsme k tomuto cvičení vytvořily pomocný pracovní list, na který jsme k tomuto cvičení navíc přidaly i obrázky, které mají děti doplňovat do volných polí. Obrázky jsou zobrazeny všechny pohromadě nad cvičením, ne každý zvlášť u řádku. Mají sloužit pouze jako nápověda. Nápisy London bus a London taxi jsem u obrázků nechala

záměrně, jelikož je jedinci s Aspergerovým syndromem pravděpodobně nikdy neviděli. Bylo by pro mě obtížné je doplnit.

Unit 3
5. What is this? Co to je?

YELLOW	→ a _____, a _____, the _____
GREEN	→ _____, an _____
BLUE	→ _____
YELLOW AND WHITE	→ an _____
RED	→ a L _____ b _____
BLACK	→ a L _____ t _____

Obrázek 93: Lekce třetí, cvičení páté

5.3.5 Cvičení šesté

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je vymalovat kružnice barvami, které mají vedle napsané. Smícháním barev vznikne další barva. Tu pak děti mají napsat vedle kružnic na určené místo.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinci s Aspergerovým syndromem se v tomto cvičení mohou potýkat s tím, že si nedokážou představit barvu z napsaných slov.

Návrh na vizuální pomůcku

Pokud si jedinci s Aspergerovým syndromem nedokážou představit, jakou barvou mají kružnici vymalovávat, pomohly bychom jim kartičkami, které jsme vyrobily k lekci třetí,

cvičení první, v učebnici. (viz obrázky 23-34). Po předložení kartičky si jedinci lépe vybaví, jakou barvu mají použít.

5.4 Lekce čtvrtá

UNIT 4 HI! HOW ARE YOU?

INTRODUCTION

1 Fill in the missing words. Doplň chybějící slova.

fine how thanks are

Hi, Ann, how _____ you?
 I'm _____, thanks. And _____ are you?
 I'm fine, _____.

you I'm fine how about

Hello, Steven, _____ are _____?
 _____ fine, thanks. And what _____ you?
 I'm _____, thanks.

Hello are thank morning I'm fine you you you

Good _____, Mr. Black.
 _____, Paul. How _____ _____?
 _____, thank you. And _____?
 I'm fine, _____.
 Goodbye.

2 Colour dictation. Vybarvuj podle diktátu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

12 EIGHT NINE TEN ELEVEN TWELVE THIRTEEN FOURTEEN FIFTEEN

Obrázek 94: Lekce čtvrtá 1/2

JANUARY APRIL JULY OCTOBER
 FEBRUARY MAY AUGUST NOVEMBER
 MARCH JUNE SEPTEMBER DECEMBER
 MONDAY • TUESDAY • WEDNESDAY • THURSDAY • FRIDAY
 SATURDAY • SUNDAY

3 Find the words. Najdi slova.

4 Make the dialogue. Sestav rozhovor.

My name's Lucy.	Hello!
Hi!	I'm fine, thank you.
Goodbye.	My name's Tom. What's your name?
How are you, Lucy?	I'm fine, thanks. And you?

TOM: Hello! _____

LUCY: _____

TOM: _____

LUCY: _____

TOM: _____

LUCY: _____

TOM: _____

LUCY: _____

5 My miniportfolio

Co už umím OK

☐ Umím říct, jak se mám.	☐ Rozumím těmto pokynům: Read. Say.
☐ Umím se zeptat kamaráda, jak se má.	☐ Umím poděkovat.
☐ Umím sestavit věty ze slov.	
☐ Umím sestavit rozhovor z vět.	
☐ Umím vyslovit „th“ [ð, θ] v různých slovech.	

NINE TEN ELEVEN TWELVE THIRTEEN FOURTEEN FIFTEEN

13

Obrázek 95: Lekce čtvrtá 2/2

Naše stanovisko k pracovnímu sešitu

Ve čtvrtém cvičení bude hlavním problémem jedinců s Aspergerovým syndromem orientace v daných cvičeních.

Návrh na vizuální pomůcky

Vizuálními pomůckami jsme upravily cvičení první a třetí.

5.4.1 Cvičení první

Úkol cvičení

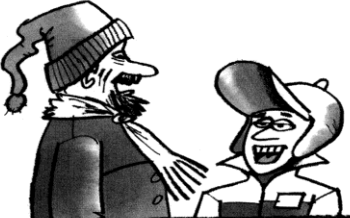
Úkolem dětí v tomto cvičení je doplnit chybějící slova z nabídky slov.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Tito jedinci mohou mít problém s orientací v prostoru, tím myslíme ve třech scénkách, které jsou zobrazeny neodděleně pod sebou.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily pomocný pracovní list. List jsme uspořádaly do třech linií, ve kterých jsou pod sebou odděleny tři scénky z učebnice. Usnadní to jedinci orientaci ve cvičení.

	<p>fine how thanks are</p> <p>Hi, Ann, how _____ you? I'm _____, thanks. And _____ are you? I'm fine, _____ .</p>
	<p>you I'm fine how about</p> <p>Hello, Steven, _____ are _____? _____ fine, thanks. And what _____ you? I'm _____, thanks.</p>
	<p>Hello are thank morning I'm fine you you you</p> <p>Good _____, Mr. Black. _____, Paul. How _____ _____? _____, thank you. And _____? I'm fine, _____ . Goodbye.</p>

Obrázek 96: Lekce čtvrtá, cvičení první

5.4.2 Cvičení třetí

Úkol cvičení

Úkolem tohoto cvičení je najít slova. Slova jdou za sebou bez mezer v hadovi. Hledaná slova jsou *how, yellow, hamburger, name, thanks, goodbye, hi, are, you, pink, pizza, satellite*.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinci s Aspergerovým syndromem mohou mít problém v hadovi slova najít. Bude pro ně obtížné slova od sebe oddělit.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme vytvořily pomocný pracovní list, ve kterém má žák krom hada, v kterém má slova najít a obrázkovou či slovní nápovědu, co v hadovi má hledat.

Unit 4
3. Find the words. Najdi slova.

How   name thanks

goodbye hi are you pink

Obrázek 97: Lekce čtvrtá, cvičení třetí

5.5 Lekce pátá

INTRODUCTION

UNIT) NUMBERS.

1 Match the numbers with the words. Spoj čísla se slovy.

one

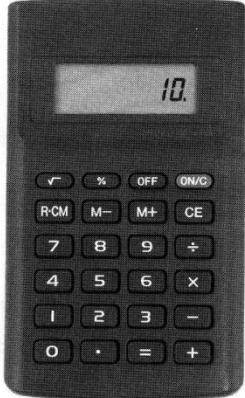
three

five

seven

ten

zero

two

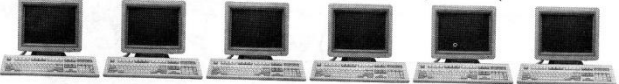

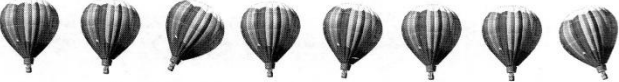
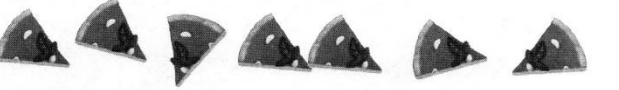
four

nine

eight

six

2 Count and write the numbers. Spočítej a napiš čísla.

14

NINE TEN ELEVEN TWELVE THIRTEEN FOURTEEN FIFTEEN

Obrázek 98: Lekce pátá 1/2

3 Play Number Bingo. Zahraj si bingo s čísly.

4 Complete, read, colour and say.

Doplň, přečti si, vybarvi a říkej.

5 Find the words and write them.

Najdi slova a napiš je.

K	M	P	W	T	H	G	I	E	X
Z	A	B	E	U	L	B	D	T	D
E	Y	V	I	O	L	E	T	I	J
R	U	O	F	A	R	G	W	H	N
O	Y	I	C	T	E	N	O	W	L
D	E	K	C	J	G	A	O	O	S
A	V	N	S	P	U	R	P	L	E
S	I	X	I	I	B	O	E	L	V
U	F	L	Q	N	T	H	R	E	E
O	N	U	E	K	H	M	R	Y	N

<p>Colours</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Numbers</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
--	--

6 My miniportfolio

Co už umím

Umím čísla od 0 do 10.

Umím psát čísla podle diktátu.

Umím říct své telefonní číslo.

Umím se zeptat na telefonní číslo.

Rozumím tomuto pokynu: Count.

OK

ELEVEN TWELVE THIRTEEN FOURTEEN FIFTEEN SIXTEEN SEVENTEEN

Obrázek 99: Lekce pátá 2/2

Naše stanovisko k pracovnímu sešitu

Vizuální podporu má tato lekce vcelku bohatou avšak pro jedince s Aspergerovým syndromem ne příliš vhodnou.

Návrh na vizuální pomůcky

Vizuálními pomůckami jsme se rozhodly doplnit cvičení jedna, čtyři a pět.

5.5.1 Cvičení první

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je spojit čísla od nuly do deseti na obrázku kalkulačky se slovy.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinci s Aspergerovým syndromem mohou mít problém s rozeznáním jednotlivých čísel, která jsou hromadě zobrazena na kalkulátoru. Jedinec může mít problém s orientací na uvedeném obrázku.

Návrh na vizuální pomůcku

K tomuto cvičení jsme zhotovily pracovní list, ve kterém jsme nahradily čísla na kalkulátoru klasickými číslicemi. Na jedné straně listu jsou umístěny číslice a na druhé straně slova, která mají žáci přiřazovat.

Unit 5
1. Match the numbers with the words. Spoj čísla se slovy.

0	two
1	three
2	one
3	five
4	seven
5	ten
6	zero
7	four
8	nine
9	eight
10	six

Obrázek 100: Lekce pátá, cvičení jedna

5.5.2 Cvičení čtvrté

Úkol cvičení

Úkolem dětí v tomto cvičení je doplnit písmenka napsaných barev tak, aby dávala smysl a následně s tou barvou písmeno vybarvit. Úplné zadání z pracovního sešitu zní: „Doplň, přečti si, vybarvi a říkej.“

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Problém u jedinců s Aspergerovým syndromem může nastat v oblasti imaginace. Jedincům může dělat problém představit si, jaká písmena do slov mají vyplnit, nebo následně jaká barva to je.

Návrh na vizuální pomůcku

Vizuální pomůcky, které by dle našeho názoru byly vhodné použít k tomuto cvičení, jsou barevné kartičky, které jsme vytvořily k lekci třetí v učebnici, konkrétně ke cvičení prvnímu (viz obrázky 23-34). Na těchto kartičkách je také napsáno slovo barvy, jakou kartička má. Použily bychom je v případě, že si jedinec nedokáže představit, jaká písmena má do slova použít.

5.5.3 Cvičení páté

Úkol cvičení

Obsahem tohoto cvičení je tabulka písmen, takzvaná „osmisměrka“, ve které děti mají najít slova barev a písmen a následně je napsat pod tabulku do sloupečků.

Možný problém jedince s Aspergerovým syndromem

Jedinec s Aspergerovým syndromem se bude obtížně orientovat v hromadě písmen v tabulce. Bude pro něj problém v ní najít slova, zvláště když neví, jaká slova má hledat.

Návrh na vizuální pomůcku

Vzhledem k možným problémům, které jsme zmínily výše, jsme vytvořily pracovní list, ve kterém jsme k cvičení, které je uvedeno v pracovním sešitě přiložily i konkrétní slova, která má jedinec v tabulce hledat. Jedinci se usnadní orientace v tabulce.

Unit 5
5. Find the words and write them. Najdi slova a napiš je

zero violet six pink seven
purple eight blue ten green

Najdi slova a napiš je.

K M P W T H G I E X
Z A B E U L B D T D
E Y V I O L E T I J
R U O F A R G W H N
O Y I C T E N O W L
D E K C J G A O O S
A V N S P U R P L E
S I X I I B O E L V
U F L Q N T H R E E
O N U E K H M R Y N

Colours	Numbers
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Obrázek 101: Lekce pátá, cvičení pět

5.6 Zhodnocení učebnice a pracovního sešitu

Prvních pět lekcí učebnice a pracovního sešitu má své pozitiva i negativa. Některé lekce jsou dle našeho názoru vcelku bohatě vizuálně podpořeny, některé naopak vcelku chudě. Nejčastější problém žákům bude pravděpodobně dělat orientace v jednotlivých cvičeních či imaginace.

Za největší problém považujeme, že je celý pracovní sešit v černobílé podobě. Obrázky, které žák základní školy bez problému na první pohled pozná, mohou být pro jedince s Aspergerovým syndromem problematické.

Na závěr bychom chtěly podotknout, že vytvořené materiály nebyly ověřeny v praxi.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo vymezit poruchy autistického spektra, jejich vývoj, specifika a klasifikaci, dále vymezit pojem vizualizace v souvislosti s využitím při výuce anglického jazyka u žáků s poruchami autistického spektra. Dalším cílem bylo zanalyzování a doplnění vizuálními materiály prvních pět kapitol učebnice a pracovního sešitu Start with Click New 1 a zhodnocení, nakolik je tato učebnice vhodná pro jedince s poruchami autistického spektra. Veškeré cíle směřujeme konkrétně na výuku anglického jazyka jedinců s Aspergerovým syndromem integrovaných na základní škole.

Teoretickou část jsme rozdělily na tři kapitoly. V první kapitole jsme se zabývaly poruchou autistického spektra, jejím vývojem a klasifikací poruch dle MKN-10. Klasifikaci poruch jsme otevřely Aspergerovým syndromem, kterému věnujeme nejvíce prostoru. Dále jsme popsaly dětský autismus, atypický autismus, jinou desintegrační poruchu v dětství, Rettův syndrom, Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a se stereotypními pohyby, jiné pervazivní vývojové poruchy a pervazivní poruchu jinak nespecifikovanou. V druhé kapitole jsme se věnovaly vizualizaci, konkrétně vizualizaci prostoru, času a vizualizaci pomocí učebních pomůcek. Obsahem třetí kapitoly je výuka anglického jazyka u žáků s poruchou autistického spektra dle RVP-ZV. Zabývaly jsme se zde vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, uvedly jsme také cíle základního vzdělávání a klíčové kompetence. Dále jsme se zabývaly vzdělávací oblastí jazyk a jazyková komunikace a vzdělávacím obsahem vzdělávacího oboru Cizí jazyk, který jsme rozdělily na první a druhý stupeň.

Praktickou část jsme rozdělily na dvě kapitoly- čtvrtou a pátou. Čtvrtá kapitola se zabývá analýzou a doplněním vizuálními materiály prvních pěti lekcí v učebnici. Z důvodu přehlednosti a lepší orientace jsme obrázky lekcí vkládaly přímo do textu. Obsahem páté kapitoly je analýza a doplnění vizuálními materiály prvních pět lekcí pracovního sešitu. Kvůli přehlednosti jsme opět obrázky lekcí vkládali přímo do textu.

Nutno podotknout, že vytvořené materiály k učebnici ani pracovnímu sešitu, nebyly ověřeny v praxi. Na základě ověření by se jednotlivá cvičení mohla modifikovat. Úpravu materiálů by mohl provádět například asistent pedagoga, který je žákovi nejbližší, nebo učitel anglického jazyka který ví, kde jsou dítěte slabiny, nebo naopak co dítě zvládá bez problému.

Pro každého učitele základní školy, který učí anglický jazyk, je obtížné učit jedince s Aspergerovým syndromem ze stejné učebnice jako ostatní žáky. Každý jedinec s poruchou autistického spektra vyžaduje individuální přístup. Materiály a pomůcky by měly být tvořeny

podle individuálních potřeb žáků. Každý jedinec s poruchou autistického spektra je něčím jiný. Naším přáním je, aby námi vytvořené pomůcky usnadnily pedagogům či asistentům pedagoga výuku žáků s Aspergerovým syndromem na základní škole, stejně tak aby výuka anglického jazyka byla pro tyto žáky díky našim pomůckám jednodušší.

SEZNAM ZKRATEK

MKN -10 – Desátá revize mezinárodní klasifikace nemocí

DSM-IV – Diagnostický a statický manuál mentálních poruch, čtvrté vydání

DSM-V - Diagnostický a statický manuál mentálních poruch, páté vydání

IQ – iteligenční kvocient

RVP-ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

PAS – porucha autistického spektra

AS – Aspergerův syndrom

ZŠ – základní škola

SEZNAM LITERATURY

American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition*. Dotisk, přepracované vydání. United States of America: American Psychiatric Association, 2000. ISBN 0890420254.

American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition*. 2nd printing. United States of America: American Psychiatric Association, 2013. ISBN 978-0-89042-554-1.

ČADILOVÁ, Věra a Zuzana ŽAMPACHOVÁ. *Strukturované učení: Vzdělávání dětí s autismem a jinými vývojovými poruchami*. První. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-475-5.

GILLBERG, Christopher a Theo PEETERS. *Autismus: Zdravotní a výchovné aspekty*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-498-4.

HOWLIN, Patricia. *Autismus u dospívajících a dospělých*. Druhé. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-499-1.

JELÍNKOVÁ, Miroslava. *Vzdělávání a výchova dětí s autismem*. První. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2008. ISBN 978-80-7290-383-2.

KARÁSKOVÁ, Miluška a Jiří ŠÁDEK. *Start with Click New 1: angličtina pro 3. ročník základní školy*. První. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN 978-80-7238-571-3.

KARÁSKOVÁ, Miluška a Jiří ŠÁDEK. *Start with Click New 1: pracovní sešit*. První. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN 978-80-7238-572-0.

MICHALOVÁ, Zdeňka. *Sociální dovednosti u žáků s poruchami autistického spektra se zaměřením na ovlivnění chování*. 1. Liberec: Vysokoškolský podnik s.r.o. Liberec, 2011. ISBN 978-80-7372-745-1.

NOVÁKOVÁ, Jana. *Biodromální vývoj jedinců s poruchami autistického spektra v kontextu podpory a vzdělávání*. První. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6661-8.

PASTIERIKOVÁ, Lucia. *Poruchy autistického spektra*. První. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3732-3.

RICHMAN, Shira. *Výchova dětí s autismem: Aplikovaná behaviorální analýza, speciální pedagogika*. Praha: Portál, 2006. ISBN 978-80-7367-424-3.

ŠVARCOVÁ, Iva. *Mentální retardace*. První. Praha: Portál, 2006. ISBN 978-80-7367-889-0.

THOROVÁ, Kateřina. *Poruchy autistického spektra*. První. Praha: Portál, s.r.o., 2006. ISBN 80-7367-091-7.

THOROVÁ, Kateřina, *Školní pas pro děti s PAS*. 2. vyd. Praha: APLA Praha, 2008. ISBN neuvedeno

VOSMIK, Miroslav a Lucie BĚLOHLÁVKOVÁ. *Žáci s poruchou autistického spektra v běžné škole*. První. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-687-2.

ŽAMPACHOVÁ, Zuzana a Věra ČADILOVÁ. A KOL. *Metodika práce asistenta pedagoga s žákem s poruchami autistického spektra*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3377-6.

Legislativní dokumenty

Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. 2015 [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>

Internetové zdroje

Apla: Asociace pomáhající lidem s autismem. *Praha.apla: O autismu* [online]. 2011 [cit. 2015-06-16]. Dostupné z: <http://www.praha.apla.cz/autismus-2.html>

Dětský autismus: Jaká je jeho příčina?. *Praha.alpa* [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: http://www.praha.apla.cz/index2.php?option=com_content&task=view&id=7&pop=1&page=0&Itemid=8

Mezinárodní klasifikace nemocí – desátá revize: MKN-10 [online]. 2014 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/zpravy/upravena-verze-mkn-10>

MSMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Msmt: Společenský referenční rámec pro jazyky* [online]. 2015 [cit. 2015-06-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

Nejčastější dotazy: Jaká je jeho příčina?. *Aplavysocina* [online]. 2013 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.aplavysocina.cz/index.php/nejcastejsi-dotazy>

PODIVÍN, Jiří. Diagnóza ČT: Aspergerův syndrom. *Diagnóza ČT: Aspergerův syndrom* [online]. 2010 [cit. 2015-06-17]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095946610-diagnoza/dusevni-onemocneni/194-aspergeruv-syndrom/>

Poruchy autistického spektra. *Autismus* [online]. 2007, 2014 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://www.autismus.cz/popis-poruch-autistickeho-spektra/atypicky-autismus.html>

Poruchy autistického spektra. *Poruchy autistického spektra* [online]. 2012 [cit. 2014-05-10]. Dostupné z: <http://www.vzdelavaniaautismus.cz/o-autismu>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: RVP-ZV [online]. 2013 [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>

ZDROJE OBRÁZKŮ

Obrázek 1, 3: Karásková, Šádek, 2007, s. 6

Obrázek 2, 4, 5, 6, 7: Karásková, Šádek, 2007, s. 7

Obrázek 8: Karásková, Šádek, 2007, s. 8

Obrázek 9: Karásková, Šádek, 2007, s. 9

Obrázek 10: <http://www.kaloricketabulky.cz/mleko-plnotucne/>

Obrázek 11: <http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/174495/foto-sem-pujde-hrat-banik-ve-vitkovicich-ukazali-opraveny-stadion.html>, http://hokej.idnes.cz/hokej-khl-doneck-poprad-pronajem-haly-dwk-/evropa.aspx?c=A140603_122816_evropa_cig

Obrázek 12: <http://www.acuraoflynnwood.com/request-radio-code/>, <http://www.promo-wholesale.com/china/Music-Players/2/Portable-AM-FM-Radio-Mp3-CD-Player-181882.htm>

Obrázek 13: <http://www.i-creative.cz/2012/04/16/krokodyl-omalovanka/>,
<http://neoluxor.cz/stolni-hry/krokodyl-mlade--196173/>

Obrázek 14: <http://www.wisegeek.org/what-is-a-charter-bus.htm>

Obrázek 15: <http://www.airport-orly.com/airport-taxi.php>

Obrázek 16: : <http://www.tydeniky.cz/cz/menu/100/technika/technika/clanek-9669-focus-raketoplany-letadla-ktera-startuji-jako-rakety/>,
<http://vedaprovsechny.blog.cz/1006/soucasnost-vesmirneho-vyzkumu>

Obrázek 17: Karásková, Šádek, 2007, s. 9, <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ucho>

Obrázek 18: Karásková, Šádek, 2007, s. 9,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Niebieskie_oko.jpg

Obrázek 19: Karásková, Šádek, 2007, s. 9, <http://www.justgraphic.cz/c30-sxc-hu-vybernejlepsich-textur-papiru.html>

Obrázek 20: Karásková, Šádek, 2007, s. 9,
https://www.google.com/search?q=kniha&es_sm=122&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=DIuBVdjWGfcywOJwYCgDA&ved=0CBwQsAQ&biw=1366&bih=677#tbn=isch&q=book&imgc=n6y9yyEkVVFXEM%253A%3BWZC13aWH-zuz8M%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.shreemohanastrologer.com%252Fasstroooo_files%252FRed-Book.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.playbuzz.com%252Fjonb10%252Fwhat-famous-author-shouldve-written-a-book-about-your-life%3B1000%3B854

Obrázek 21: Karásková, Šádek, 2007, s. 10

Obrázek 22, 42, 43, 44, 45: Karásková, Šádek, 2007, s. 11

Obrázek 46, 48, 49: Karásková, Šádek, 2007, s. 12
Obrázek 47, 52, 53: Karásková, Šádek, 2007, s. 13
Obrázek 65, 67, 67, 69, 70: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 6
Obrázek 71: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 7
Obrázek 72: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 8
Obrázek 73: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 9
Obrázek 74, 75, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85: Karásková, Šádek, 2007 s. 8
Obrázek 76: <http://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/174495/foto-sem-pujde-hrat-banik-ve-vitkovicich-ukazali-opraveny-stadion.html>
Obrázek 80: <http://neoluxor.cz/stolni-hry/krokodyl-mlade--196173/>
Obrázek 86: Karásková, Šádek, 2007, s. 9, <http://www.wisegeek.org/what-is-a-charter-bus.htm>, <http://vedaprovsechny.blog.cz/1006/soucasnost-vesmirneho-vyzkumu>
Obrázek 87: <http://www.airport-orly.com/airport-taxi.php>
Obrázek 88: <http://www.promo-wholesale.com/china/Music-Players/2/Portable-AM-FM-Radio-Mp3-CD-Player-181882.htm>
Obrázek 89, 91, 92: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 10
Obrázek 90: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 11
Obrázek 93: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 10, Karásková, Šádek, 2007, s. 8
Obrázek 94, 96: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 12
Obrázek 95: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 13
Obrázek 97: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 13, Karásková, Šádek, 2007, s. 8
Obrázek 98, 100: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 14
Obrázek 99, 101: Karásková, Šádek, 2007 (pracovní sešit), s. 15

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Kategorizace učebních pomůcek.....	24
---	----

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Lekce první 1/2	36
Obrázek 2: Lekce první 2/2	37
Obrázek 3: Hello Lucy!	39
Obrázek 4: Stand up.	40
Obrázek 5: Sit down.	40
Obrázek 6: Come here.	40
Obrázek 7: Hello, hello	41
Obrázek 8: Lekce druhá 1/2	42
Obrázek 9: Lekce druhá 2/2	43
Obrázek 10: Milk	44
Obrázek 11: A stadium	44
Obrázek 12: A radio	44
Obrázek 13: An alligator	44
Obrázek 14: A bus	44
Obrázek 15: A taxi	44
Obrázek 16: A rocket	45
Obrázek 17: Listen.	45
Obrázek 18: Look	45
Obrázek 19: Open your book.	45
Obrázek 20: Close your book.	45
Obrázek 21: Lekce třetí 1/2	47
Obrázek 22: Lekce třetí 2/2	48
Obrázek 23: Yellow	49
Obrázek 24: Orange	49
Obrázek 25: Red	49
Obrázek 26: Pink	49
Obrázek 27: Purple	50
Obrázek 28: Violet	50
Obrázek 29: Green	50
Obrázek 30: Blue	50
Obrázek 31: Brown	50
Obrázek 32: Grey	50

Obrázek 33: Black	50
Obrázek 34: White	50
Obrázek 35: Yellow sun	51
Obrázek 36: White moon	51
Obrázek 37: Yellow star	51
Obrázek 38: Green grass	51
Obrázek 39: An egg	51
Obrázek 40: An orange	51
Obrázek 41: A grey cloud	51
Obrázek 42: Write.	52
Obrázek 43: Colour.	52
Obrázek 44: Match.	52
Obrázek 45: Touch.	52
Obrázek 46: Lekce čtvrtá 1/2	53
Obrázek 47: Lekce čtvrtá 2/2	54
Obrázek 48: Hello Tom.	56
Obrázek 49: Hello, Tom, Hello, Tom	58
Obrázek 50: Puzzle 1/2	58
Obrázek 51: Puzzle 2/2	58
Obrázek 52: Read.	59
Obrázek 53: Say.	59
Obrázek 54: Zero	59
Obrázek 55: One	59
Obrázek 56: Two	59
Obrázek 57: Three	59
Obrázek 58: Four	60
Obrázek 59: Five	60
Obrázek 60: Six	60
Obrázek 61: Seven	60
Obrázek 62: Eight	60
Obrázek 63: Nine	60
Obrázek 64: Ten	60
Obrázek 65: Pracovní sešit lekce první	62
Obrázek 66: Trace.	63

Obrázek 67: Good morning!	64
Obrázek 68: Good afternoon!	64
Obrázek 69: Good evening!	64
Obrázek 70: Good night!	64
Obrázek 71: Pracovní sešit lekce druhá 1/3	65
Obrázek 72: Pracovní sešit lekce druhá 2/3	66
Obrázek 73: Pracovní sešit lekce druhá 3/3	67
Obrázek 74: Hamburger	68
Obrázek 75: Pizza	68
Obrázek 76: Stadium	68
Obrázek 77: Disco	68
Obrázek 78: Telephone	81
Obrázek 79: Television	81
Obrázek 80: Alligator	81
Obrázek 81: Dolphin	69
Obrázek 82: Balloon	69
Obrázek 83: Helicopter	69
Obrázek 84: Bar	69
Obrázek 85: Computer	69
Obrázek 86: Lekce druhá, cvičení druhé	70
Obrázek 87: It is a taxi	70
Obrázek 88: It is a radio	70
Obrázek 89: Pracovní sešit lekce třetí 1/2	71
Obrázek 90: Pracovní sešit lekce třetí 2/2	72
Obrázek 91: Lekce třetí, cvičení první	74
Obrázek 92: Lekce třetí, cvičení čtvrté	76
Obrázek 93: Lekce třetí, cvičení páté	77
Obrázek 94: Lekce čtvrtá 1/2	79
Obrázek 95: Lekce čtvrtá 2/2	80
Obrázek 96: Lekce čtvrtá, cvičení první	81
Obrázek 97: Lekce čtvrtá, cvičení třetí	82
Obrázek 98: Lekce pátá 1/2	83
Obrázek 99: Lekce pátá 2/2	84
Obrázek 100: Lekce pátá, cvičení jedna	85

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Radka Flídrová
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Využití vizualizace při výuce anglického jazyka u osob s poruchou autistického spektra
Název angličtině:	The use of visualisation during teaching English to people with autism
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá využitím vizualizace při výuce anglického jazyka dětí s poruchou autistického spektra. Je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá poruchou autistického spektra, konkrétně vývojem, specifikami a klasifikací, dále vizualizací a výukou anglického jazyka u žáků s poruchou autistického spektra. Obsahem praktické části je zanalyzování a doplnění knihy a pracovního sešitu anglického jazyka vizuálními pomůckami.
Klíčová slova:	Porucha autistického spektra, výuka, vzdělávání, anglický jazyk, vizualizace, pomůcka, Aspergerův syndrom
Anotace v Angličtině:	Bachelor thesis deals with the use of visualisation during teaching English to people with autism spectrum disorder. It is divided into theoretical and practical part. Theoretical one deals with autism spectrum disorder , concretely with development, specifics and classification, next visualisation and teaching English to children disabled by autism spectrum disorder. The content of practical part is analysing and filling up the textbook and workbook with visual gadgets.
Klíčová slova v Angličtině:	Autism spectrum disorder, teaching, education, English language, visualisation, gadget, Asperger syndrome

Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	100
Jazyk práce:	Český